

SLOVENEČ velja

po pošti na vse strani Jugo-

slavije in v Ljubljani:

za celo leto naprej . . . K 100—

za pol leta 55—

za četrt leta 30—

za en mesec 10—

za inozemstvo celoletno K140—

Sobotna izdaja: —

za celo leto K 20—

za inozemstvo 25—

SLOVENEČ

Inzerati:

Enostolna pettirvsta (50 mm

široka in 3 mm visoka ali nj

prostor)

za enkrat po K 3—

za redni razgled, poslana

tudi po K 3-50.

Pri večjem naročilu popust.

Najmanjši oglas 39/9 mm K 10.

Izhaja vsak dan izvenredni pe-

redeljek in dan po prazniku,

ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 5/III.

Rokopisi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne

sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun pošte hran.

Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 348 za oglaš.

avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herz. 7563.

A. Z.

Posledice valutne reforme.

Po odredbi bivšega fin. ministra dr. Veljkoviča se sedaj izmenjavajo naše krone za nove kronsko-dinarske novčance v razmerju 4:1. Prejšnja vlada je sicer določila razmerje krone do dinarja, ni se pa določno izrekla ne za dinarsko in ne za kronsko valuto; izjavila je namreč, da bo o kritju krone ali dinarja sklepal parlament; že s tem pa, da je vlada določila razmerje dinarja do krone (1:4), ni pa obenem določila tudi krone za bodočo denarno edinico, je oškodovala naše gospodarstvo, pa tudi našo državo za ogromne vsote.

Pripadniki bivše liberalno-socialistične vlade sicer trdijo, da se škoda da še popraviti; res je pa, da trpe ljudski sloji vsled te valutne reforme škodo že od dne, ko je bivši ministarstvo to famozno valutno reformo sklenilo in, da se s hitro pomočjo da le nadaljna škoda odvrniti.

Bivši finančni minister je s svojo reformo hotel: 1. valutno vprašanje rešiti na hip, in 2. pri rešitvi valutnega vprašanja kolikor le mogoče ščititi premožne sloje ter kraje, kjer je postavno vpeljana dinarska valuta. Zato se je odločil za rešitev valute potom devalvacije krone.

Znano je, da draginja ni nastala čez noč; gotovo je tudi, da bodo cene preživljajskim in drugim potrebam padale počasi pa naj imamo še tako dobro valuto. Cene živih in drugim življenjskim potrebščinam ne zavise le od kakovosti valute, ampak tudi od množine blaga. Gotovo je, da je produkcija znatno padla in da se bo le počasi dvigala. V prometu je sicer ogromno število novčanic; ker pa cene blaga rastejo od dne do dne in ker se danes kupčije po večini sklepajo le proti plačilu v gotovini, že primanjkuje gotovine. Zato je bivši fin. minister jako neprevidno ravnal, ker je hotel število bankovcev takoj zmanjšati kar za tri četrtinke; na novih novčanicah je sicer označena krona in dinarska vrednost; ker je pa vlada določila razmerje obeh vrednostnih enot z 1:4 in ker je o bodoči denarni enoti molčala, je bil vsakdo prepričan, da za našo bodočo denarno edinico ne namerava proglasiti krone, ampak dinar. To dokazuje že način označenja kronske vrednosti na novih novčanicah; na 5 dinarskih novčanicah je krona vrednost označena le s štampiljko, na 10 dinarskih se pa sicer natisnjena krona vrednost komaj pozna. Če bi bivša vlada ne nameravala oškodovati naših malih in srednjih slojev ter našega

gospodarstva, bi bila proglasila krono za našo bodočo edinico; potem bi vladala v našem gospodarstvu gotovost v valuti, kar bi prav gotovo ugodno vplivalo na cene. Ravno negotovost v valuti je kriva, da se kupčija ne razvija.

Seveda bi bila morala prejšnja vlada tudi skrbeti, da se veliko število bankovcev zmanjša; tega bi pa ne smela storiti hipoma potom devalvacije (to je zamene stare vrednostne enote za novo manjše nominalne vrednosti), ampak polagoma potom valutnega davka (davka na vojne dobičke). Treba je torej še enkrat poudariti, da so po načrtu bivšega fin. ministra prizadeti zlasti srednji ter ubožni sloji, ki imajo svoje male prihranke naložene v hranilnicah. Če bo parlament molčal, se bo prej ali slej proglasil dinar za novo denarno edinico in se bodo od hranilnih vlog odpisale kar tri četrtinke. S polno pravico smejo revni in srednji sloji od države zahtevati, da jim ščiti njih malo, premoženje; zato je gotovo, da bi narodno predstavništvo nehalo biti ljudski zastop, če bi molčalo o tem — lahko rečemo — najvažnejšem življenjskem vprašanju.

Sovjetska Rusija in zveza narodov.

Neprestano drvé v tej svetovno-revolucionarni dobi velepomembni politični in socialno-politični dogodki mimo nas in kakor hitro ustrezemo želji po njih globljem proučevanju in zasledovanju, že se pojavljajo in se z elementarno silo vrivajo v središče drugi, ki nas prisilijo, da jim posvetimo vse naše zanimanje, vso našo pozornost.

Medtem ko je delovanje mirovne konference srečno dospelo na mrtvo točko in ko so se napol rešena in nerešena vprašanja prepuščala onemu zdravilu, ki ga zdravniki imenujejo »vis curativa naturae«, je začela vstajati na vzhodu slovanska sfinga. Rusija ponovno izjavlja, da je pripravljena vstopiti v mirovna pogajanja. To dejstvo je zopet oživilo mirovni posvet. Sicer se že dolgo pojavljajo glasovi, da je potreba revizije versailleskega in saintgermainškega dogovora. Pereče je pa postalo vprašanje daljnjega vzhoda, ko je evropska gospodarska kriza pospešila tozadevne oficijelne ukrepe, o čemur nam priča najnovejša poročila. In res, ako bi ne prišlo pred vstopom Rusije v mirovna pogajanja z zapadnimi državami do potrebne revizije, je skoro gotovo, da se bo s temi mirovnimi pogajanja začelo korenito pretresati malodane vse dosedanje dogovore mirovne kongresa, Pogajanja med zapadno Evropo

in Rusijo utegnejo postati vevlažen svetovnogodovinski dogodek, ki bo obračunal z nasilnimi metodami pariške konference.

Akoravno je okoliščina, da Rusija ne sodeluje v gospodarskem življenju Evrope, že do skrajne mere občutljiva, vendar razmotrivajo neposredni sosedji, kakor tudi zapadna Evropa z veliko previdnostjo nove mirovne ponudbe in se ima vtis, kakor da bi ne vedeli, kako se poprijeti tega kočljivega in vendar neizbežnega vprašanja; zato se za enkrat govori le o gospodarskih stikih in o neoficielnem diplomatičnem zastopstvu Zveze narodov v Moskvi. Brezdomno je, da se z dejstvom vstajenja Rusije odvijajo nedogledne politične in socialno-politične perspektive, in da bo nje vstop v ta neubrani mednarodni koncert poostil akutno stanje svetovne revolucije.

Zanimivo je vprašanje o stališču, ki ga zavzame obnovljena Rusija napram Zvezi narodov. Delovanje Lige narodov postaja čim dalje bolj obširno, in prepričanje o njeni potrebnosti bo polagoma pritegnilo v njeno območje še ostale narode in množico kočljivih vprašanj, ki danes še krožijo v vrtincu političnih zmed in različnih svetovnih naziranj.

Toda tudi za dogovor o Zvezi narodov je prepotrebna revizija, zlasti pa glede točke enakopravnosti narodov. Marsikaj se bo moralo spremeniti, ostala pa bodo nje temeljna načela, ki tvorijo vedno bolj neko novo svetovno-politično veroizpoved. V nje temeljnih določbah pa se nahaja tudi kočljiva točka o »demokratizmu«, kojega vladanje je predpogoj za vstop v Zvezo narodov. V sovjetski republiki vlada danes vse prej kakor demokratizem, in današnji njeni močitelji se bodo težko sami iz sebe odločili za omilitve ali celo spremembo vladne oblike, ako se to ne zgodi pod pritiskom skrajne gospodarske krize, ki bo kot elementarno dejstvo šla vsaj za nedogleden čas preko ideje. Sedanja oblika vladanja torej izključuje vstop Rusije v Zvezo narodov, in vendar bi on bil toli potreben za prosvanje Lige v svrhu ureditve in konsolidacije evropskih razmer.

Bodo se li našla v bližji bodočnosti kompromisna pota k udeleževanju te potrebnosti v blagor zbežanega človeštva, ali pa nam je usojeno, da se še globlje pogreznemo v obči brezpravni bedi?

A. M. P.

Poglavje o »žlahiti«.

Poglavje o žlahiti nima konca. Včerajšnji »Slov. Narod« mu je posvetil zopet cel članek. Mimogrede bodi omenjeno, da je duševni oče tega članka znana oseba,

ne pa podpisani Alojzij Lavrenčič. Sklepamo to iz moralnega poduka, ki si ga usoja deliti na naš naslov. Že enkrat smo konstatirali, da nas puste take psovke popolnoma mirne. Kajti ljudje, ki so monopolizirali rokodelstvo obrekovanja in naltolcevanja v listu ala »Domovina« in, kakor se zdi, v zadnjem času tudi v »Slov. Narod«, so izgubili v očeh poštene javnosti pravico, o takih stvareh soditi. To pravico si morejo tem manj lastiti, kadar polemizirajo proti dejstvu, ki jih je »Slovenec« prinesel v poglavju o »žlahiti«. Povdarjamo: o dejstvih. Kar je pisal »Slovenec«, potrjuje z raznimi oledšavami in izgovori »Slov. Narod« sam. G. Alojzij Lavrenčič sicer trdi, da upravlja en sam sektester. Mi smo konstatirali, da je sektester več sektestriranih podjetij. Tega dejstva ne omaja niti najmanj nasprotna trditev, da je to ali ono podjetje med tem že nacionalizirano. Gre za to: ali je imel g. Alojzij Lavrenčič toliko sektestrov v svoji roki kakor smo mi trdili, ali jih ni imel. G. dr. Marn, šef vseh sektestrov in sektestriranih podjetij, priznava v uradnem popravku, da je g. Alojzij Lavrenčič bil v teku časa resnično srečni posestnik štirihih sektestrov. Seveda pravi g. Alojzij Lavrenčič, da se je reduciralo tako dolgo, da je sedaj v njegovih rokah še en sektester. En način reduciranja je bila tudi nacionalizacija. Že zadnjič smo zapisali, da je to poglavje za razne kapitaliste beseda, ki razgiblje v poskočnem veselju vso njihovo notranjost. Tudi z nacionaliziranjem so g. Alojziju Lavrenčiču reducirali pezo sektestrov. Vzamemo na znanje. A v začetku jih je pa le bilo toliko, kakor smo mi trdili. Tega dejstva ne izpremenijo v ničemer sektesterski akti pri poverjenstvu, ki jih nam dr. Žerjav tako vsiljivo ponuja na vpogled. Tudi ti akti bodo zagledali enkrat solčno luč. Iz teh aktov se bo marsikaj razvidelo, več bodo pa govorila sektestrirana podjetja in posestva. Mi se opravičeno le bojimo, da bo morala naša država nekoč, ko bo ratificirana versajska pogodba, globoko seči v žep, da poravnava vso škodo, ki so jo delali žlahitni sektestri. Da se v tem ne motimo, potrjuje tudi g. Alojzij Lavrenčič sam v članku. Užaljeno zavrača trditve, kakor da bi se m³ sektestriranega lesa prodajal po 20 do 50 K in priznava, da se je resnično prodajal od 32 do 170 K. To ne izpremeni bistveno nič — nasprotno! To priznanje samo podčrtava dejstvo, da so les pod ceno prodajali. Kajti kdo se drzne trditi, da je bila lanske leto tržna cena za les m³ po 32 K? To dejstvo ne razsvetljuje samo z »bengalično«, ampak že z žarko električno lučjo vse gospodarstvo pri sektestvih. Kar tukaj g. Lavrenčič skrivnostno razodeva, v tem

LISTEK.

Rado Pregarc:

Naša drama, igralci in kritika.

Naša drama uspeva in deluje letos — če izvzam dan, repertoar, ki je povprečno dober, sestoji iz samih novitet in premijer, hiša je povprečno tudi polna, zanimanje za dramo raste in se lepo razvija. — Tako bi sodil skoraj vsak obiskovalec naše drame, ki ni pogledal globokeje onstran rampe in kulis. Vsak strokovnjak pa — kakor sem imel priliko govoriti s tujim dramatikom, ki je pred kratkim potoval skozi Ljubljano in posetil našo dramo — ter se o nji izrazil dokaj pohvalno — ne bi se mogel načuditi, da zamore tako maloštevilno osobje vzdržati vkljub vsem težkim razmeram, tako obsežen repertoar. Zato se mi zdi potrebno, da peljem čitalca za kulise in mu pokažem nekoliko zakulisnega dela naše drame, da bo lažje razumel nadaljnje vrstice.

Kakor sem že prej omenil, igra naša drama skoraj vsak dan, (en dan v tednu je gledališče zaprto. Ta dan pa imajo igralci navadno generalno vajo, pri katerih nastopijo igralci v kostumih in maskirani, kar je za igralca torej isto kot pred-

stava). Vaje se vrše vsak dan zjutraj od 9. do 12. in popoldne od 3. do pol 5. Osebe pa šteje 24 oseb, 11 ženskih in 13 moških. Vstete so osebe, ki ne igrajo in ki nimajo toliko posla kot igralci kakor: 1 dramaturg, 1 suflerka, 2 inšpicijenta in 5 igralcev-začetnikov; v zadnjem času sta oboje 1 režiser in 1 igralec, 2 igralci igraata prav malo, 1 režiser pa redkokdaj nastopa. Ostane torej 12 oseb, ki nosijo na svojih plečih repertoar skoro cele sezone. Stalni obiskovalec drame opazi že na plakatu v vlogah vedno ena in ista ime, na kar bodi mimogrede omenjeno — mi je že pokojni dr. Bratina omenil in se ni mogel načuditi, kako morejo naši igralci toliko študirati in se vsakokrat živeti v svojo vlogo. Ker očita v zadnjem času nekateri kritiki, da igrajo igralci slabo, da ne študirajo zadostno svojih vlog, jim hočem pojasniti, kako študira in pripravlja, ali bolje rečeno kako bi moral študirati in pripravljati igralce svojo vlogo.

Od trenutka, ko je bila igralcu poverjena nova naloga, do trenutka, ko jo dovršeno umetniško poda, ko zares predstavlja od pesnika zamišljenega človeka — na ti trudopolni pripravljalni poti razlikujemo tri razvojne stopnje. Razdelitev dela, ki ga mora igralec izvršiti na tri glavne točke, še dandanes ni izgubila za teoretike gledališke umetnosti svojega pomena. S tem seveda ni rečeno, da mora brez-pogojno vporabljati vsak igralec to pot,

vsaj ne tako natančno. Nič ne bi bilo bolj nesmiselnega nego to. Neoporečno pa je, da je treba to pot v gotovem oziru predelati od prvega veljavnega vtisa, do dovršeno podane vloge. — Predelati jo je treba: manj ali bolj hitro, manj ali bolj naporno, z manjšim ali večjim zadržkom na glavnih postajah. Vsak pravi igralec mora na kakršenkoli načni predelati to pot — če se tako hitro in površno, če se včasih tu ali tam več časa zadrži in porabi pri tej ali oni etapi več truda in dela.

Začetna stopnja v izvrševanju igralčeve naloge je moment prve receptacije.

Igralec čita delo ne morda samo vlogo, in skuša da ga oseba, katero mora predstavljati ogreje in nadvlada. Kar je jedrnatega v pesniškem značaju, vpliva nanj in oživi takoj v njemu in z njim. On preide v osebo, ki jo predstavlja in oseba preide vanj. V igralcu se torej vrši neka sprememba. Od začetka seveda samo tako, da zmanjša pod vtisom tuje, od dramatika za predstavljanje podane osebnosti nekatere svoje lastne poteze, ki se ne strinjajo s predloženim — da pa nasprotno druge, ki vplivajo v prvem trenutku nanj od nove osebe, okrepi in podčrta. Ta nova oseba je na tej prvi stopnji samo — četudi pogostoma zelo močna — sprememba lastne osebnosti. Prav za prav ni nič drugega, nego znatna variacija dotičnega igralca. In sicer pod vplivom neke vrste sugestije, močnega afekta. Ves ta

proces nima še ničesar neposredno umetniškega, ampak samo nekaj konvencionalnega. Kar se je do sedaj zgodilo, se pojavlja pri vsakem človeku, ki je količikaj občutljiv. Zato še ni treba biti umetnik, ni treba biti igralec. Tu se nahaja izključno le prvi in surovi vtis, ki pride seveda tu pa tam do zares lepega izraza — ki kaže celo v kakršnikoli posameznosti včasih tudi kako umetniško noto. Toda samo slučajno. Kajti kot celota je ta stopnja že samo zato umetniško nedovršena, ker ne predstavlja ničesar popolnega, zaokroženega, ker še marsičesa manjka, kar doda osebnosti dispozicija dotičnega igralca iz prvega, četudi še tako krepkega in sigurnega občutka — dalje, ker ni mogoče iz afekta sploh nobeno umetniško, ampak samo konvencionalno predstavljanje. Umetniško delo se pridobiva iz afekta, ne poraja se pa takoj iz afekta.

Igralec se nahaja na tej prvi stopnji svoje umetniško-produktivne delavnosti pod vplivom neposrednega vtisa in zato lahko poda potem samo ta vtis od sebe. Tu ostane pri navadni, več ali manj močni izpremembi lastne osebnosti in ne pride do vstavitve nove osebe, do popolne splošno obsežne pesniške postave: ne pride do objektivitave.

Čim manj deluje individualni moment v pesniški postavi, čim več je treba kakoršenkoli tip, kakoršenkoli abstraktno idejo posebiti in čim več se to tipična

nas potrjuje tudi ogromni material, ki se dan za dnem o tem poglavju kupiči v uredništvu in tudi z »električno« lučjo ožarja to »velenarodno« delovanje naših sekvestrov. Čas ni daleč, ko bomo tudi s tem prišli na dan. To divjo korupcijo, ki operira z narodnjaškimi frazami, bomo razgallili do golega. In naj znana oseba še toliko meče okrog sebe z »najpodlejšimi lažmi« in »največjimi bedastostmi«, vse to vpitje ne more ovreči dejstev. Na koncu se članek v skrbni bojazni na vas vprašuje: Gospodje, pomislite, kam vas to pripelje. Kam naj nas to privede? Če mi navajamo dejstva, ki so koruptna, če odkrivamo kapitalistično izrabljanje sekvestrov, če povdarjamo, da se je pri oddaji sekvestrov mnogo grešilo, kaj se zgražate in kaj opravljate? Hvaležni bi nam morali biti, da hočemo iztebiti to gnilobo! Vsi odgovori, ki so jih naši članki izzvali, izvzet tudi ni uradni popravek, odkrivajo le globlje rano, ki so jo vsekali sekvestri našemu javnemu življenju. Mi vemo, — dogodki izza prevrata so nas v tem dovolj znova utrdili, — da nimamo opraviti z lojalnim nasprotnikom. Zato nas tudi časnikarske manire nasprotnega časopisa ne bodo spravile iz ravnotežja. Mi smo navajali dejstva; ta izpodbijajte z dejstvi, ker s psovskami ne izbegnete sodbi poštene javnosti!

Mirovni posvet.

Turško vprašanje.

LDU Berlin, 12. marca. (DunKU) »Lokalanzeiger« priobčuje vest lista »Daily News«, po kateri je angleški ministrski predsednik Lloyd George v poslanski zbornici izjavil, da je turško vprašanje sedaj postalo pereče. Turško gospodstvo v Evropi se bo v par tednih končalo. Sultanu se bo izročila spomenica, na podlagi katere se mora preseeliti iz Evrope na azijsko obalo.

Nemčija

LDU Pariz, 12. marca. (Dun. KU — Brezlično.) Poročila komisije zavezniških vlad so dospela iz Carigrada in bila sprejeta zelo pesimistično. Vrhovni svet je sklenil, da se razpusti vsa turška vojska ter ustanovi mednarodno orožništvo v Turčiji po makedonskem vzorcu.

LDU Amsterdam, 12. marca. (Dun. KU) »Daily Chronicle« poroča, da bodo čete zaveznikov razvrščene na strateških točkah južno in severno od Zlatega roga. Namen te odredbe je, dati več učinku zahtevam alirancev.

Amerika.

LDU Pariz, 11. marca. (ČTU) Po vestih iz Washingtona bo v kratkem objavljen tajnik Colby izjavo o Wilsonovi politiki, ki jo je zasledoval v zadnjem času svojega predsedovanja. Amerika priznava rusko sovjetsko vladno in se bo z njo pogajala o sklepu trgovske pogodbe. V svrhu ratifikacije mirovne pogodbe se skuša doseči sporazum s senatom na tej podlagi, da se v bodoče ne bo izvršila nobena vojaška akcija Zedinjenih držav brez privoljenja kongresa. Turško vprašanje se bo rešilo na ta način, da se bodo Turki pregnali iz Carigrada.

Italija.

Nova stavka?

LDU Milan, 12. marca. (Dun. KU) »Secolo« poroča, da so zastopniki železničarskih strokovnih društev sporočili ministrskemu predsedniku, da bodo prisiljeni vnovič, proglasiti stavko, ako ne dobe do 16. t. m. povoljnega odgovora.

prilega vsaj naturi vstvarjajočega umetnika, tem prej bo zadostovala ta začetna stopnja do gotove meje za takojšnje predstavljanje.

Zalibog ne pride večina naših igralcev črez to prvo stopnjo svoje delavne poti. In vendar se začena pravo umetniško delo, čiščenje in piljenje šele sedaj.

Da stoji posebno ženske igralke pogostoma samo na tej prvi stopnji in da ostanejo na nji, dokler žive, da izhajajo z njo tudi prilično dobro in precej dolgo, to ima mnogo vzrokov. Žena je s svojim bogatim čustvenim življenjem lirično dostopnejša, to se pravi, za močnejše in tudi nežnejše vrste čustev bolj disponirana kot bolj reflektivno dovezni mož. Dalje zadane ženska s svojim fino organiziranim instinktivnim bogastvom, z boljšim okusom in finejšim občutkom, vedno lažje je v samem afektu pravo, kot v vseh teh stvareh težje dostopni mož. Vstvarjanje pesniške osebe iz samega efekta doseže pri ženski višjo stopnjo absolutne umetnosti kot pri možu, čeravno se pridobijo na tej stopnji — kot smo videli — kvečjemu posameznosti.

Dalje so ženski pesniški značaji splošno bolj lirično-pateični. Oni se družijo tesneje okoli norme samo-ženskega, kot pri povečini diferenciranih moških značajev okoli norme same moškega. Oni nosijo osnovni temelj ženske, ki se hitreje spozna in ki je dozdevno lažje razumljiv in dostopen. Igralka, ki jemočno občutljiva.

Mažarska.

LDU Budimpešta, 11. marca. (ČTU) Pogajanja glede sestave novega kabineta na temelju skupnega programa vladnih strank so se razbila. Zastopnik stranke malih poljedelcev Rubinek je pogajanja na tej podlagi odklonil, češ, da mora ostati stranka samostojna. Designirani ministrski predsednik Symon-Semadam je razpravljal z državnim upravitnikom. Sklenila sta sestaviti vladno le na podlagi koalicije strank.

Vrhovni svet in državna oblika.

LDU Dunaj, 12. marca. (ČTU) Glasom časopisnih vestí je vrhovni zavezniški svet naslovil na mažarsko vladno spomenico, kjer izjavlja, da nima nikakih interesov na državni obliki Mažarske. Nota najbrž ne vsebuje protesta proti zopetni izvolitvi Habsburžanov.

Nemška Avstrija.

Zvišanje železniških pristojbin.

LDU Dunaj, 12. marca. (ČTU) Od 15. aprila dalje se zvišajo prometne pristojbine na avstrijskih železnicah, in sicer v osebnem prometu za 50%, v blagovnem prometu za 80 do 100%, poštne, brzojavne in telefonske pristojbine se pa podvoje.

Bela Kun.

LDU Dunaj, 12. marca. (ČTU) Bela Kun, ki je v Avstriji interniran, je ponudil 200.000 kron kot poroštvo, ako ga izpuste na svobodo. Prošnja je bila odklonjena.

Nemčija.

530 milijard vojne odškodnine.

LDU London, 11. marca. (ČTU) Kakor poročajo »Times«, mora Nemčija plačati za odškodnino in povračilo 520 do 530 milijard mark v zlatu.

Vprašanje vojnih krivcev.

LDU Berlin, 11. marca. (DunKU) Wolffov urad poroča: Nemški upravnik v Londonu je izročil angleškemu ministrskemu predsedniku Lloyd Georgeu spomenico, v kateri nemška vlada javlja, da je zavezniško izročilno listo poslala višjemu državnemu pravdniku pri sodišču v Lipskem, da se v smislu zakona o vojnih zločinih ukrene vse potrebno. Nota poudarja, da je nemška narodna skupščina sprejela po nemški vladi predlagani zakonski načrt za ureditev tega zakona in da je s tem podano stališče nemške vlade k zavezniškim pridržkom. Nota protestira nato proti aretacijam in obsodbam Nemcev, ki so bili v zasadenih ozemljih sojeni po zavezniških sodiščih in zahteva, da se take aretacije ne smejo več izvrševati ter da se že aretirani Nemci postavijo pred nemška sodišča. Istotako naj se odpuste v domovino v vojnem ujetništvu zadržani Nemci.

Izročitev ladij.

LDU Pariz, 11. marca. (DunKU) »Agence Havas« javlja: Obnovitvena komisija je obvestila nemško izročilno komisijo, da je izročitev ladij iz sleziškega glasovalnega ozemlja v smislu člena 10. versailleske mirovne pogodbe odloženo do končne ureditve meja med Dansko in Nemčijo. Od nemške vlade se zahteva takojšnja izročitev ladij v onem delu glasovalnega pasu, ki leži

južno od meje in se vsled tega ne odstopi Danski.

Rusija.

LDU London, 12. marca. (Dun. KU — Brezlično.) Zastopniki ruskih strokovnih društev so sporočili glavnemu vodstvu v Moskvi, da je angleška vlada pripravljena, dati na razpolago kabel in brezlični brzojav v svrhu sporočanja vesti v Rusijo in Kodanji, v kolikor se tičejo trgovskih odnosov.

Politične novice.

+ Mož preteklosti in mož bodočnosti. »Naprej« piše svojim pristašam: »K vam prihajajo novi preroki... Po ljubljanskih gostilnah govori v frazah Golouh. Ko je urejeval dolgo tudi ta list »Naprej«, je bila njegova zasluga, da vam ni list nikoli povedal, kaj se godi okrog nas. Sedaj govori pa vam tako, kakor si vi želite, ne tako, kakor je res.« Bivši urednik »Napreja« je varal do zadnjega časa v tem listu delavstvo, pravi — »Naprej«! Mi smo vzradočeni, da mu smemo pritrditi. On je za socijalno demokracijo mož preteklosti. Potem pa pravi »Naprej«: »Kakšen bo konec? Mož bodočnosti bo ustvaril: jekleno roko nov svet.« Jeklena roka? Diktator in absolutist? Upamo, da »Naprej« s tem ne misli g. Kristana...

+ Domišljavost. »Kmetijski list«, glasilo samost. lib., je ogorčeno, ker ni bila ta strančica povabljen k sodelovanju v vladi. Mislimo, da zadostuje, če se povabi JDS, centralo liberalcev, ni pa potrebno, da bi povabili obe žolti krili, liberalne gostilničarje in »napredne« uradnike, ki tvorijo »narodno-socialno« perutnico JDS. Saj poznamo agrarne, neodvisno pobarvane krinke, ki padejo ob volitvah! »Kmetijski list« tudi trdi, »da je naša (t. j. Jamnikova) stranka najmanj tako močna kot klerikalna...« Gotovo bi bilo to res, če bi se vse kmečko ljudstvo bavilo z gostilniško obrtjo in mešetarjenjem. Tako pa ostane ta trditve samo brumna želja domišljavih »strokovnjakov«, ki bi radi po hrtih kmetskega ljudstva splezali navzgor.

+ Dvojno lice. »Narodna politika« piše: »Demokrati v Hrvatski in Slavoniji udarjajo po nas, da smo delali herostratsko politiko, ker nismo bili zadovoljni z izmenjavo 1:4... Medtem ko nas hrvatski demokratje ali bolje rečeno, koalicijovci, napadajo, ker smo bili proti izmenjavi v razmerju 1:4, dvigajo slovenski demokratje gonjo proti dr. Korošcu in VLS, češ, da ni preprečila te izmenjave... Lepo edinstvo vlada med demokrati. V Ljubljani so nasprotniki sedanje izmenjave, v Zagrebu skoro da proglašajo za velizdajalca vsakega, ki ne smatra te izmenjave za pravično, a v Belem gradu mislijo najbrže, kako so lepo pomagali belgrajskim bankokratom, ki jim zato ne bodo ostali nevhaležni.« — To je »skrbna straža« za rešitev valute! Ne, ni dvojno, to je trojno lice, eno bolj spačeno in neodkrito od drugega!

+ Demokratski časniki — izvozniki prešičev v Italijo. »Hrvat« poroča: »Iz zanesljivega vira doznavamo, da je bivši minister dr. Kramer izdal nekemu belgrajskemu časnikarju iz uredništva demokratskega lista »Epohe« dovoljenje za izvoz prešičev — v Milan! Prešiči so bili nakupljeni na Hrvatskem in jih je del izvozil

mesar Ferkovič, dočim dobava drugega dela po dr. Kramerju dovoljenega izvoza še sledi.« Odgovornost za to vest prepustimo »Hrvat«.

+ Desetletnica Luegerjeve smrti. Dne 10. marca 1910 je zatisnil oči voditelj avstrijskih krščanskih socialcev, dr. Karol Lueger. Dunajski ljudski tribun je bil mož, kot jih pozna avstrijska politična zgodovina malo. Z silno močjo svoje volje je iztrgal Dunaj židovskemu liberalizmu iz rok, iz niča je ustvaril liberalno stranko in jo držal pokoncu do svoje smrti. Uspešno je bilo njegovo delo predvsem zato, ker je z novimi, plodnimi idejami zgrabil množice, vzbudil v njih čut požrtvovalnosti in krščanstva in šel potem na realno delo. Bil je pa sin svoje dobe: Dunajčan, ki je sanjal o kulturnem poslanstvu, ki naj ga nemški Dunaj vrši med takratnimi avstrijskimi narodi. Z njegovo smrtjo je začela propadati njegova stranka, s polomom Avstrije je začelo propadati njegovo mesto. Dunaj ima danes dvojno dolžnost, da žaluje za svojim največjim županom. Velikega in poštenega političnega delavca ohranimo i mi v spominu!

Dnevne novice.

— Osebna vest. Za dekana dekanije Zavrčre je imenovan preč. g. Anton Podvinski, župnik v Zavrču. Naše čestitke!

— Pozivam vojne ujetnike, kateri lažejo o meni, da sem ob prevratu jaz zapeljal ljubljanski pešpolk 17 in ga v Tridentu Lahom izdal: z dokazi na dan! Predložite jih naravnost poveljstvu Dravske divizijske oblasti, ali potem »Društva jugoslov. dobrovolcev« (Kolodvorska ulica 3). Nudi se vam lepa prilika, da mi »povrnete« dobroto, katere sem vam delil; kajti tako hudo delstvo zasluži le vislice. Pozovem g. O. naj le vložijo tožbo zoper mene pri sodišču, in ne samo žuga. To bo zanimiva obravnava med samimi tatinskimi in goljufijskimi razpravami! Seveda bodo prišle na dan »precej nečedne stvari«, čez katere sem jaz pogrnil plašč pozabljivosti. In ravno tisti, ki me sedaj blatijo, bodo izšli ne samo »umazani«, ampak nekateri opravičeno lahko še kaj hujšega pričakujejo. Torej na plan! — Župnik M. Škeranec.

— Tržič. Na čast vojnim ujetnikom, ki so se povrnil iz ruskega in laškega ujetništva, priredi društvo sv. Jožefa v nedeljo 14. marca slavnostno predstavo s pozdravom, petjem in igro. — Na praznik sv. Jožefa je za društvene člane in Orle skupno sv. obhajilo, ob 10. uri se udeleži društvo z zastavo sv. maše pri sv. Jožefu. Popoldne je v Domu javni nastop Orlov, Orlic in naraščaja. Zvečer v dvorani prijateljski sestanek društvenih članov. — V ponedeljek 15. marca je ob 8. uri zvečer v Domu važno predavanje. Predava g. kaplan Kapš iz Križa.

— Z Jesenic. V nedeljo, 14. marca ob pol 8. zvečer priredi »Kat. del. društvo« v svojih prostorih koncert, čigar čisti dobiček je namenjen skladu »Rdeč. križa« na Jesenicah. Na sporedu je 6 koncertnih komadov za celotni orkester, kot prvi Fučikova koračnica »Vhod gladiatorjeve«. Dalje dva meš. zbora (Laharnar: Eno samo tiho rožo, E. Adamič: Zima srebrna), dva dvospeva za sopran in alt s spremlj. klavirja (Fr. Gerbič: V noči, A Dolinar: Na vrtu) in O. Devov samospev »Ptica«. Konec ob 10. Prijatelji lepe glasbe, povabljeni!

— V Zagorju ob Savi se je od 5. do 8. marca vršil cikel 12 protialkoholnih predavanj. Predaval je g. Leop. Puhar, uradnik poverjenstva za socialno skrb. Pri dobro obiskanih predavanjih so poslušalci z največjo pazljivostjo sledili govornikovemu izvajanju. Občinstvo, sestoječe iz vseh tukajšnjih stanov je pokazalo tudi za to pereče vprašanje veliko zanimanje.

— V Lomu pri Trzinu je bil na obč. zboru podružnice Slov. kmet. družbe 7. marca izvoljen za delegata posestnik Andrej Primožič. — Pri zborovanju tukajšnje K. Z. so se sklenile in poslale J. K. Z. resolucije, kjer zborovalci odločno protestirajo proti uvedbi maksimalnih cen za govejo živino, zahtevajo strogo kazen za verižnike in pozivajo vladu, naj poskrbi, da bi oni kmetje, ki so dali lansko leto svojo živino in vozove na Koroško v vojaške namene, dobili kako odškodnino. Zborovalci-posestniki se obenem tudi končnoveljno dogovore o zgradbi nove ceste iz Trziča v Lom. Z delom se je že pričelo.

— Trg Kropa je industrijski kraj. Pred vojsko je redno dobival pošto dvakrat na dan. Poštni urad je bil cel dan odprt strankam. Letos pa prihaja pošta komaj vsak drugi dan enkrat in urad je odprti le od 13. do 16. ure, dostavlja pa se tekom popoldneva. Primeri se, da pismo

občuti v prvem afektu. Take vstvaritve podajajo — čeprav pridejo do predstavljanja, v gotovi, na zunanje zaokroženi obliki — karikature in ne prave ljudi.

Večkrat pa ne more nastopiti za postavne moderne drame zadostno močan, spontan občutek že radi tega ne, ker popolnoma manjka pri njegovih diferencirano postavljenih značajih spontano ogrevajoči moment.

Moderne pesniške postave (figure) zahtevajo duševne obdukcije. Tako se čuti igralec tu že sam od sebe prisiljenega na delavno pot, ko se vsakikrat pokaže pri prvem doživljanju samo več ali manj orisana postava, ki kategorično zahteva šele individualnega izdelovanja. Če izvrši potem to delo igralec-umetnik, tedaj imamo postavu polno toplote in življenja, nasprotno izvrši pa to delo rutinier, tedaj imamo shemo in ne umetniško postavu pred seboj.

Seveda zahteva tudi novejša drama močnejša doživljanja, razumneja vstvarjanja gotovega pesniškega značaja. Umetniško delovanje igralca pa se ne more vršiti samo instinktivno in čustveno. On potrebuje k temu še pomoči refleksije. Igralec, kot komplicirani organizem, se bo približal moderni pesniški postavi (figuri) s kompliciranim organizmom samo potoin refleksije. On si mora svojo figuro izdelati.

(Konec.)

izčrpa ženske pesniške postave lažje je že pri prvi stopnji.

Iz vsega tega izvajamo za igralsko prakso dvojce: Imamo zelo malo velikih ženskih umetnikov, manj kot moških, imamo, pa sorazmerno več splošno boljših igralcev ženskega spola, na vsak način več ženskih kot moških. Kjer je pa treba predstavljati značaje komplicirane nature, odpovedo navadno ženski igralci. Ženska odpove splošno takoj, ko je treba podati kaj neposredno vstvarjajočega. Tukaj triumfira mož, ki umetniško bolj premišljuje.

Ze iz tega razvidimo torej, kako nezadostna je ta prva stopnja že v splošnem. Popolnoma neporabna pa je za moderno umetnost.

Umetniški ideal kake epohe se imenuje — vedno popolnoma pravično — produkt tedanje kulturne stopnje. Kar nas dandanes v prvi vrsti zanima v človeškem nehanju, je samozavestna osebnost.

Mi ne vprašujemo več: H kakemu tipu spada ta ali oni človek. Ampak: Kaj dela človek v teh ali onih razmerah? Kako se obnaša posameznik do teh ali onih ljudi. Zakaj se obnaša tako? Ravno ta človek. Ne drugi, kajti ta bi bil drugačen.

Ker so pesniški značaji moderne drame popolnoma izločili kar je tipičnega, ker pride tukaj tip v individui, zato tudi ne zadostuje za vstvarjajočega igralca hitra reakcija na to ali ono, kar je tipičnega v prvem afektu, ne zadostuje več navadno predstavljanje to, kar se spontano

iz Ljubljane v Kropo hodi 8 dni, preden je prejme naslovljenec. Ali res ne more poštno ravnanje urediti poštne prometa tako, da bi vsaj enkrat dnevno prihajala pošta, se dostavljala takoj po prihodu in bi se uradovalo pred in popoldne, ker sedanje poštne razmere silno škodijo trgovini in ugledu države ter ubijajo patriotizem.

— **Polhov gradec.** Tukajšnje »slov. kat. izobr. društvo« je bilo ustanovljeno l. 1902 in je imelo takrat 76 članov. Dvakrat je društvo zaspalo, zadnjikrat v letu 1913. Letos v nedeljo 7. marca, se je društvo po sedemletnem spanju zopet vzbudilo. Ta dan je bil res lep občni zbor. Priglasilo se je za društvo brez posebne agitacije takoj čez 140 članov, pa se še oglašajo. Prišel je na občni zbor predsednik »Slov. kršč. zveze g. profesor Mazovec, ki je v lepem govoru pojasnil namen in pomen izobraž. društev. Prisrčna hvala mu! Zanimivo na tem obč. zboru je bilo to, da se je velika večina izrekla za letno članarino 5 K proti predlogu 2 K. Imamo lep »Marijin dom«, kjer bomo prirejali predavanja in predstave. Knjižnico in tamburaški zbor bomo skušali oživeti. Tudi »Orel« bo začel letati po naših hribih, ker zanimanje za to je veliko. — To povemo zato, da bodo tudi drugi vedeli, da se je društveno življenje v lepem in mirnem Gradcu pričelo in to naj bo v bodrilo tudi drugim društvom po deželi, ki še sedaj spe.

— **Novice iz Logatca.** Italijanski financerji prav pridno ustavljajo in pregledujejo blago, katero se izvažja v Jugoslavijo. Dne 11. t. m. so ustavili 6 vagonov čebule, toda v vrečah je bil skrit riž. Blago vseh 6 vagonov so zaplenili in zaprli so ženske, katere so spremljevale blago. Spremljevalke blaga so seveda v službi velikih verižnikov in tihotapcev, katere vsakdo pozna, toda vedeti kaj in dokazati je še lažkim »diplomatom« pretežavno. Potne liste Italijani zdaj strožje nadzorujejo, ker se v Italiji že kažejo posledice Wilsonove gospodarske politike do Italije. Olja dobavljajo zdaj 1 deciliter za osebo na teden in se uvedejo nakaznice za olje že 15. marca t. l. in ne 1. aprila, kakor se je napovedovalo. V Furlaniji in v Benečiji je pomanjkanje in velika nevolja na italijansko vlado, kateri očitajo, da je njihove kontingente živil nadzorovala na njihovo škodo slovenskemu prebivalstvu v zasedenem ozemlju.

— **Podružnica Slov. Rdečega križa za Tržič** ima občni zbor v tork popoldne ob 5. uri v občinski pisarni. Na dnevnem redu je poročilo načelstva in volitev novega odbora.

— **Tržič.** Trška občina je kupila poslopje, v katerem se je nahajala svoječasno nemška šola in ki je bila last nemškega šolskega društva. V tej šoli je nastanjena meščanska šola. Poslopje je prišlo po zelo ugodni ceni v občinsko posest.

— **Z Jesenic.** Dne 10. marca ob pol 12. uri je nastal na Jesenicah požar; začela je goreti znana »Pušenova hiša«. Gaišcem se je posrečilo ogenj omejiti, sicer bi bila v nevarnosti vsa takozvana »Murova«. Kako je nastal požar ni znano.

— **Prodajalna Kat. tisk. društva Ljubljana** priporoča ravnokar došle, priročne, slovenske stenske skladne koledarje. Ličen tisk s prostorom za beležke. Ker je za iste zanimanje veliko, naj se vsakdo potruži, da si ga čimprej naroči. Stane komad K 1.50.

— **Tobačna trafika v Rogaški Slatini št. 44** (Paviljon) je do 30. marca 1920 potom javnega natečaja razpisana. Enoletni kosmat dobiček je znašal 8905 K 3 vin. Položiti se mora, predno se ponudba izroči 800 K jamščine.

— **Rekord.** Zasilni učitelji, ki poučujejo na zasilnih šolah v šolskem okraju Kranj, do danes, ko je minula že polovica šolskega leta, niso prejeli niti vinarja plače. Prosijo pri okrajnem in višjem šolskem svetu — zastoj so vse prošnje — menda zato, ker so slučajno duhovniki. Dosegli so pač rekord v čakanju.

— **Društvo za čuvanje narodnega zdravja v Belgradu** izdaja že 10. leto mesečnik »Zdravje«, ki objavlja izpod peres najboljših srbskih zdravnikov poljudne članke in vseh panogah ljudskega zdravstva; urednik je sloveči srbski higienik prof. dr. Jovanović-Batut. Sedaj izhaja »Zdravje« tudi v slovenskem izdanju in je prva številka pravkar izšla. Poljudno znanstvenega medicinskega časopisa Slovenci dosejaj nismo imeli, za to zadoščenjem lahko beležimo na tem polju velik napredek. To pa še daleko ni dovolj. Da bode listu, ki ima nalogo čuvati narodno zdravje, mogoče ta vzvišeni namen tudi resnično doseči, mu je treba vsestranske podpore. Odpreti se mu mora pred vsem pot v vse stanove in v vse hiše. Dolžnost vseh izobražencev je, da širijo list med najširšimi plastmi našega naroda. Vsaj je tudi nam usekala dolgoletna svetovna vojna rane, iz katerih bodo še pozni rodovi krvaveli, ako ne preskrbimo za naglo odpomoč,

Najstrožje uradne odredbe pa bodo iluzorne, ako ne bomo naroda prav vzgojili. Najboljše sredstvo za to pa je dobro in poučno čtivo. Prva številka »Zdravja« obravnava razna važna poglavja iz ljudske higijene, prinaša zlasti nujna navodila doječim materam, opozarja javnost na nevarnost jetičnih bolnikov, ki trosijo kali tuberkuloze med zdravimi ljudmi, dokazuje s svarilnimi zgledi pogubnost alkoholizma itd. Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro v Ljubljani, ki je prevzel redakcijo slovenskega izdanja, in kamor naj se pošilja tudi naročnina (24 K za celo leto), se obrača na vse vzgojitelje slovenskega naroda, na vsa prosvetna in telovadna društva, na vse stanovske organizacije, zlasti delavske, da širijo list v svojem krogu. Po možnosti se bodo vpoštevale tudi vse upravičene želje in nasveti glede vsebine in oblike, ter poročilo o njih osrednjemu društvu v Belgradu. Zlasti pa prosimo slovenske zdravnike, naj ne odrečejo listu podporo in naj se odzovejo tudi s peresom. Vsaka misel in vsak najmanjši prispevek, ki služi koristim ljudskega zdravja, bo dobro došel. Posnemajmo požrtvovalno delo bratov Srbov.

— **Ubogi vdovi s petimi nepreskrbljenimi otroci** so nadalje darovali: G. Irma Stupica, Ljubljana, 50 K. — Neimenovan 16 K. — Neimenovan 20 K. — Neimenovan 10 K. — Neimenovan iz Brezij 40 K. — G. Z., Ljubljana 100 kron. — Neimenovan 40 K. — »Dobrodelnost« 24 K. — Neimenovan 12 K. — G. Krušič Pavla, učiteljica, Cerklje pri Kranju, 30 K. — Neimenovan 50 K. — G. Ks. Meško, župnik, Tinje, Koroško, 15 K. — Neimenovana 2 K 40 vin. — Neimenovan 50 K. — Dva neimenovana 100 K. — G. A. S. iz Kočevja 40 K. — Neimenovan 20 K. — Neimenovana 30 K. — Neimenovan 10 K. — Gospa Feldstein, Ljubljana, 10 K. — Bog plačaj stotero! — Nadaljne darove sprejema upravištvo »Slovenec«.

— **Pogreša se mlada, 30 let stara, 1889. l. rojena žena** Cecilija Velepč, roj. Sušnik iz Vrbe. Odšla je v ponedeljek, 8. t. m. ob 5. uri zjutraj od doma, oblečena v črno plišasto jopo, zeleno, volneno krilo, črn, klotast, visok predpasnik ter v boksaste čizme z novimi podplati. Vzela je s seboj tudi svojo poselsko knjižico, glasečo se na njeno deklško ime Cecilija Sušnik ter približno 170 K denarja. Govorila je že prej večkrat, da se bo končala. Kdor bi jo slučajno kje videl ali vedel, kam je šla, se prosi, naj to proti nagradi naznani njenemu žalostnemu možu Ivanu Velepču, posestniku v Vrbi št. 20, pošta Lukovica na Gorenjskem.

— **Roparski cigani.** Dne 5. marca 1920 med 22. in 23. uro je, kakor smo že poročali, vdrla tolpa baje 8 roparjev v stanovanje Marije Tehovnik v Brezjah št. 41, občina Dobrova in oropala 15.000 K gotovine, obstoječe iz 2 bankovcev po 4000 K, 5 po 400 K državne denarja in 50 stokronskih bankovcev avstrijskega izvora in več različnih predmetov, kakor perila, 9 novih domačih rjuh, žveplenj itd. Po izvršenem ropu se je tolpa podala v Zaklanc, občina Horjul. Tam so poskušali rop pri posestniku Henriku Brunerju in Velkovrhu. Pri zadnjem so vzeli 250 K in zbežali v bližnji gozd. Od orožnikov neumorno zasledovana tolpa, od katere sta ciganka Neža in njen 8 letni sin Rudolf Breščak ujeta, obstoja po izjavi zadnjega iz sledečih ciginov, in sicer: Franceta Helda, Riharta Helda, Ludvika Rajharta, Angela Brajdiča, Franceta Breščaka in 22 letne Angele Held. Zadržana se baje pri ropih oblačil v moško obleko, je ostrižena in nosi srbsko šajkačo. Po izjavi ujetega Breščaka je tolpa s 3 karabinkami in 1 samokresom oborožena in ima svoje roparsko področje baje po vsej Sloveniji. Cigani, na katere sta dva orožnika streljala, so oddali 10 do 12 streliv in so se, pustivši več ukradenih predmetov in 1 italijansko karabinko, v gozdu razpršili. Sklepati je, da so roparji z onimi, kateri so dne 29. avg. 1919 pri Veliki Štangi na orožnike streljali, identični. Kakor je opaziti, orožništvo roparje neumorno zasleduje ter ne bo odnehalo, dokler ne spravi zločince v zapor, prizadetim pa njih oropane predmete nazaj. Občinstvo se v lastno korist opozarja, da gre orožništvu v vseh slučajih na roko.

— **Cerkvena tatica prijeta.** Poročali smo o tatvinah, izvedenih v cerkvah v Moravčah in v Šmarju. Državni varnostni organi so prijeli tatico Marijo Kosirnik, roj. leta 1865., katere je doma v zaporih. Ko so jo izpustili zadnjič iz Begunj, je pokradla oltarne prte v Moravčah in v Šmarju. V obeh krajih je zelo pobožno molila; cerkovnika za to na njo nista pazila, ko je bila sama v cerkvi, je pa pobrala oltarne prte. Ko so jo prijeli, so našli pri

njej še kos cerkvenega perila. Na vesti pa ima še tudi druge goljufije. V zaporu je namreč od svojih sotovarišic izvedela naslove njihovih sorodnikov, od katerih je izvabila obleke, češ, da jih bo nesla njihovim zaprtim sorodnikom, obdržala jih je pa za sebe.

— **Veriženje z električnimi žicami.** Organi g. svetnika Kerševana so dognali, da se v okolici Jesenic veriži z električnimi žicami, katere utegnejo biti demobilizacijsko blago. Izvedli so obširne poizvedbe in so zaplenili pri Francetu Luznarju na Javorniku 12,5 kg, pri Alojziju Razdihu na Jesenicah 78 kg, pri Ivanu Repeju na Jesenicah 45 kg, pri Mariji Volčič na Savi 2,8 kg, pri Jeri Vister na Savi 13,70 kg, pri V. Pintarju v Podkorenu 420 kg in pri Josipu Mlakarju na Savi 47 kg; v Kranju so zaplenili 4900 metrov takozvane Lincen žice in 21 omotov drugih žic. Zadeva se je odstopila pristojnim okrajnim glavarstvom zaradi veriženja in o sumu, če ne gre za demobilizacijsko blago.

— **Orožnike je žalil** Franc Golob v Strževem dne 12. decembra l. l., češ da povodom neke hišne preiskave niso pravilno postopali in da so delali po roparsko. — »Ali Vam je bilo treba jezik glodati«, pravi nadsvetnik Vedernjak obtožencu, kateri pravi, da je bil takrat, ko je tako govoril, razburjen. »Ali boste Vi vsakega na odgovor stavili«, pravi nadsvetnik Vedernjak Golobu; »vojaško repetirko so pa le pri Vas našli, sama menda le ni padla v hišo«. Ko kot priča zaslišani orožnik potrdi, kar navaja obtožba, vpraša nadsvetnik Vedernjak Goloba: »Ali je res tako?« — »Ne vem, sem se takrat šnopsa napil.« — »Tak postaven kmečki fant, pa šnops žre, kakor kaka ljubljanska baraba.« Sodisce je Goloba obsodilo v pet dni strogega zapora.

VOJNE ODŠKODNINE V ZASEDENEM OZEMLJU.

V smislu dosedanjih naredb italijanskih oblasti in po dosednji praksi, se vojne odškodnine v zasedenem ozemlju za sedaj sploh ne izplačujejo. Pač pa se dajejo predumji na bodočo vojno odškodnino in sicer 40—50%-ni. Kdor hoče doseči tak predumj, mora vložiti prošnjo ter v prošnji dokazati s spricevalom županstva da je rojen, pristojen in da biva v deželi (zasedenem ozemlju).

Predumji za premičnine so za sedaj ustavljeni. Lahko se pa v prošnji za predumjem na račun odškodnine za nepremičnine prositi tudi za premičnine.

Oškodovane osebe, katere niso rojene ali pristojne v deželi ali ki ne prebivajo sedaj v deželi, glasom dosedanjih naredb ne pridejo še v poštev. Glede njih je samo toliko omenjeno, da se bo odškodnina določila pozneje (po končanem sklepu miru), pri določitvi pa bo merodajna reciprociteta. Nato opozarjamo vse naše ljudi, kateri imajo pravico do odškodnine in ne prebivajo sedaj v zasedenem ozemlju ali pa niso tja pristojni oz. rojeni.

Ločiti je od vojnih odškodnin rekvizicije, t. j. odvzetje imetja od strani italijanskih oblasti proti potrdilu. Če posameznik dokaže z bonom, da se mu je lastnina rekvirirala, je upravičen takoj zahtevati odškodnino.

Vsake trditve od kakršne koli strani, da je mogoče doseči odškodnino (oz. predumjem), ako niso dani vsi gori navedeni pogoji, so neresnične, vsled česar opozarjamo naše ljudi, da so v tem oziru oprezní.

V praksi se vsrjšo cenitve silno počasni in tudi predumje v obliki 3%-nega posojila je danes še precej težko dobiti.

P. P.

Ljubljanske novice.

lj **Prihod kardinala Dubois.** Iz Zagreba poročajo 12. t. m. telefonično: Danes zvečer ob 10.30 je došel z ekspresnim vlakom francoski kardinal Dubois v spremstvu 2 škofov in 7 duhovnikov. Na kolodvoru so ga sprejela katoliška društva in korporacije z zastavami in godbo, ki je svirala francosko in našo narodno himno. Visokega gosta sta pozdravila zagrebški nadškof dr. Bauer in vladni poverjenik Goglija. Kardinalu je občinstvo prirejalo velike ovacije. Odpeljal se je v nadškofijsko palačo. V Zagrebu ostane 2 dni ter se odpelje v Ljubljano v ponedeljek popoldne.

lj **Slovesen sprejem šentjakobskih Orlice.** Vsi prijatelji orlovske organizacije so vabljani na slovesen sprejem, ki ga prirede šentjakobske Orlice v nedeljo dne 14. t. m. ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union«. Proizvajale se bodo zanimive točke. Vstopnice se dobe v predprodaji na Starem trgu štev. 16, trgovina Češnovar. (K)

lj **Glasbena Matica.** Veliki operni pevec, gospodična Tatjana Ruzova iz Moskve,

Andrej Šelkov, baritonist iz Petrograda in basist Evgenij Marijašev iz Odese bodo v sredo, 17. t. m. v Ljubljani v Unionski dvorani koncertirali. Izvajali bodo izključno samo pristne, izvirne ruske klasične skladbe skladatelja Glinke, Borodina, Grečanjnove, Rabmaninova, Rimski-Korzakova, Musrškega, Rubinstein, Arenskega, Čajkovskega, Dargomižskega itd. Ti umetniki so v zadnjih petih letih peli z velikimi uspehi v Italiji v Rimu, Neapolju, Palermi, Milanu, Turinu, Florenci, Genui itd. Od intendanta Beogradskega kraljevskega opernega gledališča Grolla so vsi ti trije umetniki od junija t. l. naprej angažovani za novo Belgrajsko opero kot glavne operne moči. Zagrebška opera jih je angažovala za desetkratno gostovanje v Rubinsteinovi operi »Demon«. Prijetno in veselo bo za Slovence slušati v koncertu skladbe ruskih skladateljev, ki so pri nas še premalo znani. Umetniki hočejo razširjati rusko glasbo med Jugoslavlani in s tem dosežati kulturno zblizanje.

lj **Glasbena Matica.** Veliki koncert pevskega zbora in orkestra, ki je bil namervan 15. t. m., se bo izvršil teden dni pozneje, 22. t. m. Unionska dvorana se 15. t. m. rabi za sprejem v Ljubljano došlega francoskega kardinala. Drugi koncert zbora in orkestra bo pa nekaj dni po prvem koncertu, najbrž v ponedeljek 29. t. m. Vstopnice za oba Maticiina koncerta se že prodajajo.

lj **Ben Hur,** pripovedna igra iz Kristusovih časov v 9. slikah, ki je spisana po znanem zgodovinskem romanu, bo vpriporjena jutri ob 7. uri zvečer znova na Ljudskem odru. Igra vzbuja občo pozornost po svojih lepih zgodovinskih motivih; pester slike Vzhoda se vrstijo pred nami, v duhu smo prestavljeni daleč v Kristusove čase. Igra nam predčuje težko gospodarstvo Rimljanov nad židovskim ljudstvom, vsa pisana množica tedanjega časa se vrsti na odru. Ker se ta igra ne bo tako kmalu zopet predstavljala, opozarjamo, da si vsakdo nabavi vstopnice v predprodaji v trafiki gospe Modiceve nasproti Jugoslovanske tiskarne in v prodajalni Nove založbe na Kongresnem trgu.

lj **»Mrak«**, igra v treh dejanjih, spisal Peter Petrovič, bo igral Ljudski oder v sredo, dne 17. t. m. ob pol 8. uri zvečer. V ti igri bo gostoval g. Milan Skrbinšek, ki vodi tudi režijo igre.

lj **Iz gledališke pisarne.** P. n. občinstvo blagovoli vzeti na znanje, da poje odsej pri predstavi »Faust« vloga Fausta g. Stepanovsky mesto g. Ševiča.

lj **Delegat ministrstva financ dr. Šavnik** je službeno odpotoval v Belgrad.

lj **Sestanek zastopnikov vseh kulturnih, strokovnih in dijaških organizacij,** brez ozira na politično pripadnost, v svrhu razgovora o pripravah za manifestacijo o priliki ustanovitve »Jugoslovanske Matice«, se vrši v nedeljo, dne 14. t. m. ob pol 11. uri dop. v Mestni posvetovalnici. Vse organizacije se tem potom pozivlja, da se sestanka zanesljivo udeleže. — Manifestačni odbor.

lj **Pogreb Josipa Bevca.** Društvo nižjih mestnih uslužbencev naznanja, da se vrši pogreb dolgoletnega nenadoma umrlega predsednika gospoda Josipa Bevca danes 13. t. m. ob pol 4. uri pop. iz mrtvašnice pri sv. Krištofu na pokopališču k Sv. Križu. Tem potom se vabi cenjene tovariše društvenike, naj se v obilnem številu udeležijo pogreba.

lj **Kavarna »Zvezda«** v bivši Kazini je že zopet razpisana. Ne vemo prav, zakaj se je to zgodilo. Pri tej priliki konstatiramo, da se je sedanjí kavarnar obnesel izredno dobro. Poprej zanemarjeno kavarno je vso prenovil, v njej prireja koncerte z vojaško godbo, skrbi za izvrstno postrežbo. Sedanjí najemnik je za Ljubljano gotovo pridobitev. Že v Gorici je bil g. Ivančič znan kot dober narodnjak. Lahki so mu tudi napravili zato precej škode in se obnašali sovražno proti njemu. Zlasti nam pa ugaja, da je z osebno energično intervencijo iztiril iz svoje kavarne vse verižnike, ki so hoteli imeti pri njem nekakšno »borzo«. Pri tem ni gledal na visoke zapitke teh (večinoma tujih) ljudi, marveč je napravil red in s tem široko otvoril vrata poštemu občinstvu, ki mu iz vseh teh razlogov kavarno tudi vsak dan napolni. Ker so sedaj kazinski prostori na novo razpisani, je želja mnogih Ljubljančanov, da ostane pri tej priliki stanje v kavarni neizpremenjeno, ker imajo zaupanje in spoštovanje do reelnega in uspešnega obrtnika.

lj **Umrli** so v Ljubljani: Rudolf Bajde, konservatorist, 34 let. — Josipina Mlekuz, hiralica, 67 let. — Magdalena Perko, strežnica, 61 let. — Fran Justin, delavec, 29 let. — Zofija Bajt, šivilja, 21 let. — Erna Blagotinšek, sirota, 1 mesec. — Ivan Vintar, lesni trgovec 59 let. — Marija Ferenčak, kuharica, 22 let. — Marija Kainc, mestna uboga, 67 let. — Marjana Keršič, zasebnica, 83 let. — Marija Selan, hči železniškega kovača, 15 let. — Karel Brandstetter, mehanikov sin, 3 ure. — Franc Zeleznikar, gledališki kuriač.

29 let. — Ivan Suhadolnik, kajzar, 78 let. — Franc Frtin, užitkar, 79 let.

Ij Francosko-slovenska organizacija priredi v torek 16. t. m. ob pol 8. uri večer v dramskem gledališču akademijo v korist akad. sekcije za študij tujih jezikov. Na sporedu je poleg glasbenih in drugih točk vpriporitev komedije v francoščini. Med odmeri se občinstvo pozabava s šaljivo pošto. Po predstavi se vrši v mali dvorani Narodnega doma družaben in čajeve večer prijateljev akademske omladine in francoske kulture. Vstopnice k predstavi se dobe pri blagajni dramskega gledališča, vstopnice k družabnemu večeru pred malo dvorano Narod. doma.

Ij **Simplonski ekspresni vlak** se je v četrtek, 11. t. m. zopet čez dalje časa pripeljal naravnost iz Pariza v Ljubljano, od tu pa v Belgrad, ker se je stavka železničarjev v Franciji končala. Prejšnje dni je vozil skozi Ljubljano v Belgrad ekspresni vlak, katerega so sestavili v Milanu.

Ij **Čevljarški mojstri** v Ljubljani in okolici, ki niso pri produktivni zadrugi, bodo imeli v nedeljo ob 14. uri (2. uri popoldne) pri »Zlati ribi« sestanek, da se pogovore o skupni dobavi blaga in surovin. Dve tretjini je takih mojstrov in ča bočemo dobivati zaseženo usnje, se moramo združiti. Pristop imajo tudi trgovci in reelni dobavitelji usnja. Udeležba je važna. — Sklicatelji. (k)

Ij **Pomagalska preizkušnja** »Zadruga krojačev, krojačic v Ljubljani« je bila dne 8. t. m.; ob tej priliki se je v polnem obsegu izkazal napredek tega obrta; vdeležilo se je izkušnje 3 učenci in 21 vajenk, izmed katerih je dobil en učenec g. Fr. Kreča, prvo nagrado, druga dva učenca drugo nagrado. Isto tako so dobile 4 vajenke in sicer od delavnic g. Šega, Presel in Wardjan, druge vajenke so dobile druge darilo. S tem se je dokazalo, da se omenjeni lastniki delavnic potrudijo za naraščaj boljše napredka pri obrtu, kar se tudi želi v drugih delavnicah.

Ij **Tedenski izkaz** o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 29. februarja do 6. marca 1920. Število: Novorojencev 23, umrlih 40, od umrlih domačinov 26, tujcev 14. Umrli so za otročico (tujka) 1, za jetiko (vmes trije tujci) 9, vsled mrtvouda 1, vsled samomora 1, z različnimi boleznimi 25, za pljučnico 4. Za nalezljivimi boleznimi so oboleli in sicer: za otročico (tujka) 1, za škrlatico 3, za gripo 12.

Ij **Pretep za vstopnice v operno gledališče**. V četrtek je bil pred opernim gledališčem za vstopnice tak naval, da so se kulture in umetnosti željni ljubljanci in ljubljankice stopili in jih je morala policija pomiriti.

Ij **Izgnan iz Ljubljane**. Janez Čik je prišel k Ančniku v Spodnjo Šiško; nabral se ga je in hotel je pri Ančniku prenočiti, toda ker tam nimajo prenočišča in ker je bil neznansko siten, so ga vrgli iz gostilne; nato je pa pred gostilno kričal in žugal, da bo vse šipe pobil. Privredil so ga h g. Modicu na policijo. »Kaj delaš?« — »Mlinar sem.« — »Ali mlinarji meljejo moko ali popravljajo šipe?« — »Ali si bil že kaznovan?« — »Ko bi jaz le to vedel, kolikokrat so me obsodili.« — »Mlinar« je podoben Mojzesu, tako dolgo brado ima. »Ker imaste prepovedano bivanje v Ljubljani, boste na račun policije sedeli v našem hotelu 14 dni.«

Ij **Zapuščeni otroci**. Iz italijanskega ujetništva se je vrnil v ujetniki v Ljubljano tudi neki 14 letni deček, kateri je bil ob Piavi s 87. pešpolkom ujet in je bival v zasedenem ozemlju. Klatil se je po Ljubljani, policija ga je odpeljala domov; 250 lir je prinesel s seboj, katere je zaslužil pri Lahih, katerim je snažil čevlje. — Dne 11. t. m. je prišla zjutraj h g. adjunktu Modicu iz Kamnika gospa Sušnik prosit sveta, kaj naj stori, da pride v Francijo, kje je živel 8 let, toda ob izbruhu vojne je morala Francijo zapustiti; njen l. 1901 v Homberin ob Ruri rojeni sin Ivan je pa ostal v Franciji interniran. Mati je nameravala obiskati sina, Ljubeznivi g. Modic ji je svetoval kaj da naj stori. Dve uri po odhodu matere pa pripeljejo od komande mesta Ljubljane h gospodu Modicu Ivana Sušnika, terega so poslali Francozi domov. Sin je podoben materi, govori samo francosko in nekoliko nemško. Mama je še v Ljubljani, v Kamniku pa stanuje, je obrazložil sinu g. Modic, kateri zna nebroj jezikov, med njimi tudi francosko, govoriči.

Ij **Predrago mleko**. Šef centralnega urada proti verižništvu svetnik Kerševan je obsodil Nežo Sedej z Razora na 300 K globe in teden dni zapore, ker je dne 4. februarja t. l. prodajala liter mleka po 340 K; Kodela Ivana je bila obsojena na 400 K globe in na en teden dni zapore; na Glincah je prodajala liter mleka 23. decembra po 4 krone; Lampič Marija iz Dvora je bila kaznovana na 1 teden dni zapore; prodajala je 8. januarja v Spodnji Šiški liter mleka po 3 krone 60 v.

Ij **Ker je verižil s tujimi valutami** je bil obsojen Franc Feldbacher na 300 kron globe.

Ij **Neupravičeno z živino kupčeval** je Andrej Trškan iz Zelene jame. Kupoval je

živino in jo prodajal mesarjem. Ker nima obrtnega lista, ga je obsodil verižniškemu uradu prideleni nadkomisar Gerzinič na 1000 kron globe in v 3 tedne zapore.

Ij **Bajka iz stare Ilirije**. Ko so pred več kakor sto leti vladali Francozi v Iliriji, za bankovce ni bilo mogoče kaj pridati dobiti. Francozi so zelo gledali, da se srebro in zlato ni izvažalo v ostanke stare Avstrije, katero so Francozi zelo zmanjšali: ostro so gledali na prste kontrolantarjem in rokomahtom; svetnik Kerševan je gotovo iz njihove šole, ker se ga naši kontrolantarji in rokomahtvi tako boje. Kljub francoskim vislicam se je pa le srebro in zlato iztihotapljalo. V častitljivem

Kranju je živel Podhribar, kateri se je zgovoril s Severjem, da za dobro blago iztihotapita srebro in zlato iz Ilirije; najela sta, da jima čez mejo prenese cekine in krone: pardón, srebrijače; z vsemi mazili namazanega trgovca Dunajevskega, kateremu se je zelo slabo godilo. In Dunajevski se je z dvema kovčgoma napotil proti Spilju. Kljub mejni straži je spravil čez mejo iz Ilirije kovčeg zlate in srebra; drugi kovčeg: 100 cekinov je bilo v njem, je pa pozabil v Iliriji in ga ni mogel spraviti čez. Dunajevski je od takrat naprej vidno bogatel. Podhribar in Sever sta se pa nad tretjega jezila, sodeč, da je ostal pozabljen kovčeg Dunajevskemu.

Najnovejša poročila. Burna seja narodnega predstavništva.

Belgrad, 12. marca. 76. redno sejo narodnega predstavništva odpravi predsednik Pavlovič ob 9.30. Med došlimi spisi je bila med drugimi predstava glavnega odbora demokratske stranke, ki zahteva, da se delegirajo tri demokratski poslanci za Vojvodino v narodno predstavništvo. Poslanec Miloje Jovanović vpraša, zakaj ne prejema poslanci »Službenih novic«. Nadalje vpraša, kaj je s stenografskimi protokoli, ali so tiskani ali ne.

Predsednik Pavlovič odgovarja, da zaradi visoke naročnine ne morejo dobiti vsi poslanci »Službenih novic«, pač pa jih dobivajo posamezni klubi. Ako pa zbornica dovoli potrebne kredite, potem lahko naroči »Službene novine« za vse. Stenografski protokoli se tiskajo, in sicer v Zagrebu, toda zaradi zadnje tipografske stavke je tisk nekoliko zaostajal.

Pred prehodom na dnevni red prosi za besedo bivši finančni minister Veljković: Na včerajšnji seji narodnega predstavništva je rekel ministrski predsednik, da je 20 od sto narodnega denarja o priliki markiranja kron bilo na »prevarni način« prebivalstvu odvzeto. Jaz želim izjaviti sledeče: Trdim, da je proračun, ki se še sedaj izvršuje, bil izdelan za časa koncentracijske vlade pod predsedništvom ministrskega predsednika Protiča. Dohodki so bili proračunjeni na 2800 milijonov, izdatki na 6200 milijonov kron. Ta ogromni deficit je bilo treba kriti z izvanrednimi krediti. Te prakse se je držal tudi bivši minister Ninčič, ki je izdal državne bonde in ki si je izposodil od Narodne banke nad 1 in pol milijarde kron. Ves ta denar je bil potrošen, ko sem jaz prevzel mesto finančnega ministra. Jaz bi tudi lahko rekel: Evo, vse je potrošeno; a jaz tega nočem napraviti, ker nočem biti demagog. Tudi jaz sem moral zahtevati začasna posojila, tudi jaz sem si izposodil denar od Narodne banke, a našel sem »obratni kapital« o priliki markiranja kron. (Hrušč.) Eden izmed gospodov je rekel, da je to »otimanje«, in to zato, ker ta odločba o pridržavanju 20 % ni imela sankcije narodnega predstavništva, ko je sklepal posojila, da, on ni imel niti odobrenja ministrskega sveta za prave izdatke.

Jaz sem zadržal 20 %. Narod tega ni smatral za »otimanje«; izkazalo se je pa, da so se priznanice plačevale dražje, kakor krone same. Zatorej mislim, da narod tega ni smatral za »otimanje«, ker so ljudje mogli dobiti za priznanice takoj gotov denar.

Jaz sem rekel, da bodo izdane priznanice ter so bile tudi izdane. Jaz sem rekel tudi, da bodo te priznanice o priliki zamenjave popolnoma izplačane. Izdal sem naredbo, da se takoj po zamenjavi kron zamenjajo tudi priznanice. Krone bi se imele zamenjati najprej, ker so se pojavili falsifikati. Potem bi prišle na vrsto priznanice in potem dinarji. O kaki prevari ne more biti govora. Prevara se bo izvršila šele tedaj, če se priznanice ne bodo izplačale v denarju, ampak če se bodo izdale nove obligacije. (Ogromen hrušč in trušč.)

Veljković: Slišim vprašanje s čim naj se priznanice plačajo? Jaz trdim, da odtegnjeni denar ni potrošen in da je dovolj denarja na razpolago za izplačanje. To je že materialno nemogoče, da bi bila cela vsota odtegnjenih 20 odstotkov kron potrošena, ker je bil rok za markiranje predolg. En del teh vsot je bil prenešen v finančno ministrstvo v Belgrad, a velik del tega denarja se nahaja v blaginjah v provinciji. Ta denar stoji finančnemu ministru na razpolago. Ako tudi ta vsota ne zadostuje, potem trdim, da je na razpolago še dovolj kreditov, ki so rezervirani pri Narodni banki in ki znašajo 1 in četrt milijarde dinarjev. S to vsoto se lahko izplača oni 900 milijonov kron, kolikor znaša prilično onih 20 odstotkov. Jaz trdim, da je danes položaj finančnega ministra mnogo boljši, kakor je bil takrat, ko sem jaz prevzel ta portfeuille. Finančni položaj res ni sijalen, a boljši je. Mi moramo imeti

pred očmi, da smo država, ki se še-le ustvarja, zato je naravno, da je naše finančno stanje težko. Ko je zahteval minister za socialno politiko podporo za invalide, nisem mogel ostati gluha. (Klici: To je demagogija, nastane velik hrušč. Poslanec Agatonović silno kriči na bosenskega poslanca Šuljaga Salisa Agiča.) Ravnotako nisem mogel ostati gluha, ko je minister za prehrano zahteval kredite za lačne prebivalce v Črni gori in Dalmaciji. Jaz nisem imel ne srca ne duše, da odrečem pomoč za gladno prebivalstvo. Za upropaščene kmetovalce v Srbiji sem ravnotako dovolil kredit od 150 milijonov dinarjev. Tudi za plače in draginske doklade uradnikov in železničarjev nisem mogel ostati gluha. Ta politika mogoče ni politika varčnosti in kdo drugi bi bil mogoče manj dal. Mi smo mislili, da ima tudi varčnost svoje meje. Za to politiko nosimo mi odgovornost. Mi se ne bojimo niti kritike, niti sodb. Nasprotno, ravno mi zahtevamo sodb, ker zahtevamo volitve, in narod naj sodi o nas in o vas.

Poslancu Veljkoviću odgovarja ministrski predsednik Protič: Spregovoriti hočem samo nekaj besed, da opravičim to, kar sem včeraj rekel provociran vsled govora g. Korača. Jaz sem rekel, da je finančni minister v svojem imenu in v imenu svojih kolegov na »prevarni« način odvzel narodu okoli eno milijardo kron. To, gospodje, kar sem rekel, hočem tudi dokazati. Dokazati hočem to z uradnim aktom samega gospoda finančnega ministra in njegovih tovarišev. Dovolite gospodje, da prečitam en odstavek iz sklepa ministrskega sveta, v katerem je bila ta odločba ugotovljena. Sklep ministrskega sveta od 23. oktobra 1919 nosi številko I št. 3188. V tem sklepu stoji pod II. sledeče: Da se o priliki tega novega markiranja kronskih novčanic zaradi zmanjšanja nepotrebne njihove količine, ki cirkulira na našem ozemlju in ki zmanjšuje kronam njihovo vrednost, zadrži 20 % od strani države na ta način, da se onim, ki prinesejo krone, izda uradna priznanica o pridržani vsoti. Vi ste slišali od samega gospoda finančnega ministra, da je bilo to prisilno posojilo. Kadar pa država jemlje posojila, mora to javno in jasno povedati. Prvi pogoj za zdrave finance države je ta, da vlada v njej iskrenost, drugi pogoj je javnost in tretji pogoj je, da vlada red. Teža v ministrovanju gospoda Veljkoviča ni bilo. Če se v sklepu ministrskega sveta tako govori, potem gospodje se tista vsota, ki se odvzame narodu ne sme potrošiti; kajti vsakdo, ki prebere zakaj se mu odvzame 20 %, bo to tako razumel, da hoče država teh 20 % sežgati. Ampak čni niso bili sežgani, nego znova spravljani v promet. To se pravi, da je država to vsoto vzela na posodo. Radi tega sem jaz imel popolnoma prav, ko sem rekel, da je ta vsota odvzeta na »prevarni« način, in jaz sem to tudi dokazal z onim sklepom ministrskega sveta. Če vlada sklene, da hoče potrošiti denar, mora tudi skrbeti za pokritje. Ako vlada ne skrbi za pokritje, potem je taka politika bankrototška, in samo bankrototški so v stanju, da vodijo tako politiko. Tedaj se vidi, kako velika je bila napaka, da ni zasedal parlament.

Bivši finančni minister poslanec Veljković odgovarja, da je bilo potrebno imeti na razpolago obratni kapital, ki se lahko še vedno vrne. Če bi jaz ne bil odvzel onih 20 %, uradništvo na 1. t. m. ne bi bilo dobilo svojih plač. Poslanec Veljković naglašja nadalje, da je tudi v prvi koncentracijski vladi gospoda Protiča finančni minister Ninčič vzel od Narodne banke na posodo denar brez odobrenja narodnega predstavništva.

Bivši finančni minister in sedanjí minister pravde Ninčič odgovarja, da je on imel vedno na razpolago odobrene kredite na podlagi finančnega zakona in da je imel pravico zaključiti posojila. Točno te stvari danes ne more dognati, ker nima na razpolago dovolj uradnega materiala. Kadar ga bo pa imel, takrat se bo dalo govoriti.

Takoj po govoru ministra Ninčiča zahteva opozicija, da se prešteje število poslancev, t. j., da se ugotovi ali ima vlada v današnji seji takimenovani kvorum ali ne. O tem predlogu se je vnela silna de-

bata. Na eni strani se je trdilo, da ima predsednik skupščine pravico ugotavljati kvorum šele takrat, preden se o kaki stvari odločuje; opozicija je trdila, da lahko zahteva ugotovitev kvoruma tudi v sredi diskusije.

Predsednik Pavlovič izjavlja, da poslovnik daje predsedniku narodne skupščine pravico, da konstatira lahko že pred formalnostmi ali je zadostno število poslancev navzočno, ravnotako pa tudi takrat, preden se preide na dnevni red. Pred prehodom na dnevni red ima predsednik in vsak poslanec pravico zahtevati, da se konstatira če je dovolj poslancev navzočih.

Ministrski predsednik Protič: Tako tolmačenje poslovnika pomeni uzakonitev obstrukcije.

Nato so nastali burni prizori. O tej točki poslovnika je govorilo mnogo poslancev. Vsi kričijo vprek, da ni mogoče ničesar več razumeti. Zato odredi predsednik odmor 10 minut.

Po odmoru je odredil predsednik Pavlovič, da se izvede štetje (proizvika). Takoj potem se je začela nova obstrukcijska debata, in sicer o tem, ali se imajo zapisati v seznam poslancev tudi oni poslanci, katerih mandati še niso verificirani, ali samo oni, katerih mandati so že verificirani. Po dolgi in deloma jako burni debati se je ugotovilo, da imajo neverificirani poslanci pravico, da se zapišejo v seznam poslancev, kadar se vrši štetje (proizvika), da pa nimajo pravice glasovanja.

Po končanem štetju objavlja predsednik Pavlovič, da je navzočih 149 poslancev. Da je torej navzoče dovoljno število poslancev.

Ker je bilo že pozno, so se nadejali vsi, da bo predsednik za danes zaključil razpravo. Tu pa vstane ministrski predsednik Protič in zahteva, naj se delo nadaljuje, če se je že dopoldne čas na tak način izgubil. Predsednik Pavlovič pozove vpisanega govornika, a ta ni bil navzoč; ravno tako ne drugi in ne tretji govornik, ki vsi pripadajo demokratskemu bloku, ki pri štetju ni bil navzoč. Šele četrty poslanec dr. Nežič se je oglasil. Dr. Nežič govori obširno o agrarni reformi v Črni, protestira proti temu, da se je odločba uredba o agrarni reformi in razpravlja o različnem tolmačenju pojma našega edinstva pri posameznih strankah. Takom svojega govora je ljuto napadel šuljaga Salisa Agiča, ki je Nežiču precej razburjeno odgovarjal, kar je dalo zopet povoda za burne scene.

Predsednik Pavlovič je zaključil sejo ob polutreh popoldne in odredil naslednjo sejo za jutri 13. t. m. ob 9. uri zjutraj z istim dnevnim redom. Kot edini govornik o vladni deklaraciji je priglasi samo še dr. Dinko Puc. (LDU.)

NAŠI MIROVNI DELEGATI.

Pariz, 12. marca. Naša mirovna delegata Pašič in dr. Žolger sta se vrnila iz Londona v Pariz, medtem ko je dr. Trumbić ostal še v Londonu, da dovrši še nekatere posle. Trdi se, da se bo posvetovanje poslancev v Rimu pričelo začetkom aprila in da bo v drugi polovici aprila jadransko vprašanje definitivno rešeno.

DEMOKRATSKA KORUPCIJA.

Belgrad, 12. marca. Pri agrarnem poverjenstvu v Ogulinu je bil za generalnega poverjenika demokrat dr. Lenac Džavko. Pri tem poverjenstvu se je dognal primanjkljaj 32.00 kron, kakor tudi, da mora poverjenik vrniti na podlagi potnih računov več tisoč kron, ki mu ne pripadajo.

VESNIČ ODLIKOVAN.

LDU Belgrad, 12. marca. Na predlog namestnika ministra za zunanje stvari je bil Vesnič odlikovan z redom belega orla.

GOMOČNIK MINISTRA ZA PREHRANO.

LDU Belgrad, 12. marca. Mesto pomočnika za prehrano je bilo ponudeno Dragotinu Obradoviću, gimnazijskemu ravnatelju v Skoplju.

BORZNA POROČILA.

LDU Zagreb, 12. marca. Devize Berlin 210 — 224, Bukarešta 245, Italija 900 do 915, London 550, Newyork 15.600, Pariz 1160 do 1250, Praga 158 do 190, Švica 2500 do 2600, Dunaj 61 do 63.

Valute: ameriški dolar 14550 do 14800, avstrijska krona 63 do 65, bolgarska leva 185, carski rubelj 200 do 205, češka krona 185 do 190, 20 kronski zlati 552, francoski frank 1120 do 1155, Napoleon d' or 547 do 549, nemška marka 244 do 250, rumunski lej 245 do 255, sovereign 620, švicarski frank 2450 do 2500, italijanska lira 840 do 850, turški funt v zlatu 570 do 580.

Razne novice.

r Izseljevanje iz Avstrije in Nemčije. V položaju, katerega je za Avstrijo in Nemčijo ustvarila versajlska mirovna pogodba, je postala za prebivalstvo teh dveh dežel izselitev ena izmed maloštevilnih rešnih poti iz razrušene preteklosti v boljšo bodočnost. Državni činitelji v obeh državah s

tem tudi računajo in hočejo iti ob tem svojim državljanom na roko ter jih kolikor mogoče obvarovati zmot in škode. Tako je dunajska vlada v okviru trgovinskega muzeja na Dunaju ustanovila izselniški urad, ki bo pismeno in ustno dajal pojasnila o prometnih razmerah, gospodarskih pogoih, položaju na delavskem trgu, zdravstvenih in političnih razmerah v izselniških deželah. Za voditelja urada je bil imenovan podkonzul Jožef Fuchs, ki je več let služboval v Južni Ameriki. V Berlinu pa snujejo nov zakonski načrt o izselništvu; ustanovili bodo državni izselniški urad v Berlinu, deželne vlade pa morajo po pristaniščih nastavit komisarje za svoje izselnike. Kakor poročajo »Le Temps« iz Rio de Janeiro, prihaja z vsako ladjo iz Evrope v Brazilijo po 200—300 Nemcev iz Nemčije in Avstrije. V Avstriji, posebno na Dunaju se pripravljajo na izselitev tudi mnogi ženski — bodisi da gredo na lastno roko iskat v široki svet dela in sreče, bodisi da siede možu, bratu, ženinu, prijatelju. »Atlas« opozarja, da morejo na uspeh v Ameriki računati samo ženske, ki znajo in hočejo z roko delati: dobre gospodinjice, perice, kuharice. Na farmah bi morale najti ženske delo v perutninarstvu, mlekarstvu in podobnih panogah. — V Ameriki so se tekom vojne in poslednjem razmerju izpremenile, da bo morala priseljevanje delavcev tako pospeševati, kakor ga je zadnja leta pred vojno skušala omejiti. Kakor poročajo listi, so industrialci in finančniki Združenih držav naznanili vladi, da primanjkuje tačas 4 milijone delavcev in da se je povpraševanje po nekvalificiranih delavcih podvojilo. Iz Italije se baje pripravlja za izselitev v Ameriko milijon ljudi.

r Revolver, ki sam razsvetli svoj cilj. Je izumil neki pariški policijski komisar. Revolver ima pod cevjo pritrjeno majhno električno baterijo v obliki paličice; nezaten pritisk s prstom — pa ti pade na cilj svetla lisa. V močni leči pred žarnico sta vdelani dve črni, križajoči se črti, in mesto, kamor pade to križišče v svoji projekciji na cilj, je natančno tisto, ki ga zadene krogla, ako ustreliš. S to napravo je sigurno merjenje po noč. baje še mnogo lažje kakor v dnevni svetlobi.

r Palice za razbojnike na Angleškem. »Daily Mail« poroča, da so bili obsojeni v Lincolnshiru pred kratkim časom štiri mladeniči radi razbojništva na 12 udarcev vsak. Ta primer je deloval tako, da so v Londonu za isto hudo delstvo kaznovali že več oseb na isti način. Sodba se izvrši z bičem iz kože, na katerem se nahajajo v presledkih švinčni kosci. Zdravnik preišče kaznjence, če more prestopiti kazen. Kazen se more sprejeti na enkrat in ne v obrokih.

r Epidemija v vzhodni Galiciji. Uradna ukrajinska poročila naznanjajo iz Lvova, da v vzhodni Galiciji lakota ter epidemije bolezni v naravnost groznem številu pobirajo ljudi. Posebno razsajajo epidemije v Karpatih. Navadni legar in pegasti legar ter griza je tam strašno razširjena. V nekaterih vaseh so izumrle cele družine.

r Kruppova podjetja, ki so svoje stroje in naprave preuredila na mirovno delo, zaposlujejo od 1. februarja t. l. zopet 45.000 delavcev in nameščencev. Kruppove tovarne izdelujejo danes vse, kar je potrebno za gradnjo ladij, lokomotiv, vozil, potem stroje vseh vrst od navadnih gospodarskih do najfinjših.

r Prva železniška proga. Pred nekaj dnevi je bila proslavljena v Yarmu na Angleškem obletnica, odkar so sklenili l. 1820 zgraditi prvo železnico iz Stockholma v Darlington. Prva tračnica je bila postavljena l. 1822. a prvi vlak je vozil l. 1825. Prvo lokomotivo hranijo še dandanes na kolodvoru v Darlingtonu.

r Cepljenje proti »španski«. Po švedskih vesteh ima cepljenje proti »španski« zelo dober uspeh. Odbor za preganjanje »španske« je naprosil državni laboratorij za 300.000 doz seruma, da morejo zdravstveni uradi poslati brezplačno.

r Raymond Poincaré publicist. V političnih in literarnih krogih francoskih je vzbudilo veliko pozornost, da je bivši predsednik dobil ponudbo »Revue de deux Mondes«, da bi prevzel politično kroniko rečenega lista. Ta vsakih štirinajst dni izhajajoča kronika, kjer je določenega dosti prostora za inozemske zadeve, je bila zadnji čas v rokah Francisca Charmesa ter Ch. Benoista. Jasno je, da ji bo dalo pero Raymond Poincaréja posebno zanimivost in veljavo.

r Otrok, ki se ne smeje in ne joka. Društvu zdravnikov na Dunaju je nedavno tega dr. R. Neurath pripeljal enajst mesecev staro dete, čigar mati je umrla pri porodu. Dete se sicer normalno razvija in ima tudi normalne čute, ali čudno je to, da se ne joka in ne smeje in nikdar ne toži po hrani. Tu gre za neko živčno bolezen, ki se redkokdaj pojavi.

r Milijonska mesta. Tačas je na svetu 17 mest, ki štejejo nad milijon prebivalcev. Dočim je stal preje London na prvem mestu, ga je sedaj nadkrilil New York. Tako-le gre vrsta milijonskih mest: New York 7,50, London 6,72, Pariz 4,15, Berlin 3,80, Chicago

2,54, Tokio 2,24, Dunaj 1,84, Philadelphia 1,73, Buenos-Aires 1,68, Osaka 1,48, Moskva 1,35, Kanton 1,25, Kalkuta 1,22, Carigrad 1,20, Rio de Janeiro 1,15, Budimpešta 1,10, Bombay 1 milijon. Med milijonskimi mesti topot ne najdemo Petrograda, ki je štel preje 2,31 milijona, a se cenil njegovo prebivalstvo sedaj komaj na pol milijona.

r Teden zrakoplovcev. Kot poročajo iz Brescia, se bo vršil v septembru mednarodni zrakoplovni teden, na katerem se bo izdala nagrada za 100.000 lir.

r Originalna oporoka. Nekaj ujetnik, ki ni mislil mnogo, da ostane pri življenju, je spisal sledečo oporoko: »Če umrem, izročite moje telo pensilvanskemu vseučilišču v svrhu znanstvenih raziskavanj, toda pod pogojem, da ohranijo kos moje kože, ustroji in veže v njo »Cigansko siroto«. Tako vezano knjižo naj pošlje moj odvjetnik moji ženi, ki tako rada in vedno čita »Cigansko siroto«. — Če so izpolnili njegovo zadnjo željo, nam seveda ni znano.

r Čudna afera. Pred par leti so našli v Rimu ob reki Tiberi umorjeno neko žensko, ki je bila baje begunka in je dalje časa tavalala po Rimu. Truplo so preiskali, fotografirali in pokopali, s tem je bila stvar za enkrat končana. Na neznan način pa so izvedeli, da je bila to žena znanega slikarja Mesones, hči slikarja in trgovca z umetninami Simonettija; bila je umorjena na do sedaj nepojasnjen način, položen k nji revolver in vzikla s tujim imenom. Mož je bil dejal, da je šla njegova žena, ki se nista ljubila, v Ameriko. Tudi mož je že več let slep in ga morajo voditi okoli. Zdaj je mož seveda zavrnil in vprašanje je samo, če je njegova slemenica pristna ali ne. Ta afera vzbuja mnogo zanimanja in osvetljuje globoko smrad gotovih krogov.

Narodno gledališče.

Iz gledališča. V soboto dne 13. marca se vrši v dramskem gledališču premijera Ibsenove »Nora«. Naslovno vlogo igra gospa Borštnikova, katere je pred časom kreirala v stari Čitalnici prvo slovensko »Noro«. Nadalje je igrala »Noro« v hrvaškem jeziku v Zagrebu vsa leta in potem v Sofiji na dvornem gledališču v bolgarščini. Režijo vodi gospod Danilo in igra obenem doktor Ranka.

Opera.

13. marca, sobota: »Faust«. Izven abon. Gostovanje g. Nikole Zeca, prvega basista drž. opere na Dunaju.

14. marca, nedelja: »Faust«. Izven abon. Gostovanje g. Nikole Zeca, prvega basista državne opere na Dunaju.

15. marca, ponedeljek: Zaprto.

Drama.

13. marca, sobota: »Nora«. Abon. B

14. marca, nedelja, pop.: »Favna«. Izven abon. Zvečer: »Beneški trgovec«. Izven abon.

15. marca, ponedeljek: »Beneški trgovec«. Abon. D.

Prosveta.

pr Naša drama, igralci in kritika. Prejeli smo daljši podlistek pod gornjim naslovom, ki ga radi obširnosti nismo mogli natenkrat prinesiti, zato smo ga razdelili v par več ali manj samostojnih delov, ki jih bomo priobčili te dni.

pr Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino. Prvi in drugi snopi drugega letnika je izšel na 136 straneh. List ima zelo zanimivo vsebino s prispevki naših učenjakov-profesorjev Kidriča, Ramovša, Nahtigala, Prijatelja in drugih. Naročnina znaša 25 K.

pr »Rajanje«. drama, ki jo je spisal Schnitzler, se je prvič vpriporila te dni na praškem deželnem gledališču. Ta igra je bila od avstrijske cenzure prepovedana.

pr »Prepad« se imenuje drama, ki jo je spisala Clara Schönbörger in ki so jo prvič vpriporili na gledališču v Zvitavi z velikim uspehom. Delo je močno po svojem občutju in čustvu in obdeluje problem prebujenja ženske osebnosti iz pogoibosnega tira temne erotike k duševni samostojnosti.

pr Ekspresijonizem, futurizem, kubiizem, dabaizem, tatlinizem. Pod ruskim boljševizmom se je ruska umetnost razvila zelo revolucionarno in moderno, a le malo nam je znano o tem, kak slog je zavzela umetnost. Posebno so zanimivi podatki o slikarstvu, ki so jih prinesli potniki iz Rusije. Med slikarje je v Rusiji posebno znan Vladimir Tatlin, okrog katerega se je zbrala cela gruča ljudi, ki se imenujejo tatlinisti. Ti oznanjujejo nov evangelijski lepote. Tatlinizem oznanja splošno gospodstvo predmetov, strojev in materiala. Material, mrtva snov, ki gospoduje nad našim življenjem, naj gospoduje tudi v umetnosti. Umetnost nima samo pravice, ampak tudi dolžnost, da se poslužuje tega materiala. Ona se mora tedaj posluževati lesa, železa, steklovine, vijakov, električne žice in matematičnih formul ravno tam, kot se jih čas poslužuje. Tatlinizem ima namen, da materializira vse naše življenje.

pr Volja. Deseta številka tega, na Dunaju izhajajočega tednika, je izšla in prinaša zanimive članke kot so: Za čevaj greh? — Voja, boljševizem in položaj bodočnosti. — Sultan in ženska. — Ukrajinska akademija znanosti v Kijevu in njeno delo v letu 1919. Poleg tega je v listu še mnogo drugih zanimivih člankov.

pr Frano Ivančević: Prava i dužnosti u novoj državi. V Leonovi tiskarni v Splitu je izšla 32 strani obsegujoča brošura, ki razpravlja, kako pravo in kake dolžnosti ima človek v državi in navaja na čelu Wilsonove besede: Usoda človeštva stoji v rokah poedinega človeka, ki se mora zavdati svojih pravic in svojih dolžnosti.

pr Tujec. V Pragi so te dni prvič uprizarili nemško noviteto, ciklus enodejank, »Tujec«. Spisal jih je znani praški nemški pisatelj Ernst Feigl.

pr »Ponarejevalci bankovcev« se imenuje nova igra, ki jo je spisal v nemškem jeziku Maks Brod.

pr Ludwig Rabiner, pisatelj moderne šole, ki je znan po svojih pesmih »Človek v sredini« in drami »Ljudje brez moči,« je umrl 39. letu svoje starosti. Njegov oče je znan romanopisec.

Gospodarstvo.

Vprašanje južne železnice.

Dunaj, 10. marca 1920.

Vprašanje južne železnice mora čimprej biti rešeno. Že pred vojno je bila južna železnica v slabem finančnem stanju. Njeni dohodki niso že davno več zadostovali za izplačevanje velikih dolgov, s katerimi je južna železnica že od prvih dni niene zgradbe in vzdrževanje obrata obremenjena. Dolg je naložen v 3% zastavnih pisemih, ki se nahačajo večinoma v rokah Francozov. Zato tako veliko zanimanje pri Francozih za južno železnico.

Pred vojno se je delalo za sanacijo južne železnice. Upniki niso dvignili del svojih terjatev in država je dovolila uporabljati južni železnici one tarife, ki so veljale za državne železnice. Toda vojna in gospodarska kriza sta to preprečili in sicer ne glede na razkosanje avstrijske monarhije.

Vsled vojne so se obratni izdatki nad vse pričakovane povečali. Tudi povzročeni tarifni ni nič pomagalo in ni zadostovalo niti za kritje obratnih izdatkov, kaj šele za odplačevanje dolga. To pa vsled tega, ker se je radi občutnega pomanjkanja premoaga promet izdatno skrčil. Za izplačevanje obresti zastavnih pisem nima železnica nobenih sredstev. Od aprila lanskega leta so tozadevna izplačila popolnoma izostala.

Še en moment pride v poštev. Kakor znano, je železnica pred časom prodala svoje proge v Lombardiji in Benečiji Italiji in to za letnih 30 milijonov frankov v zlatu. Toda od početka vojne je Italija ustavila vsa izplačila. Sedaj pa so pričeli Francozi drefati Italijo in upati je, da bo Italija svoje obveznosti napram južni železnici izpolnila. Natančne podrobnosti pa niso še znane.

Svoj interes na južni železnici so pokazali Francozi še na drug način. V Saint-germainski mirovni pogodbi se nahač poseben člen (320), ki ureja reorganizacijo južne železnice na podlagi dogovorov med državami, skozi katere teče železnica (Jugoslavija, Avstrija, Ogrska in Italija). Na posebni konferenci se je imela končno odločiti usoda južne železnice in vsa vprašanja, ki so s tem v zvezi.

V začetku tega leta so povabili francoski interesenti upravo južne železnice k pregovorom v Pariz. Posvetovanja so se vlekle cele tedne. Ker pa ni mirovna pogodba z avstrijsko republiko še ratificirana, z Ogrsko pa še ne sklenjena in ker še ni padla odločitev glede plačilnih obveznosti Italije, zato niso tozadevna komisijonela pogajanja z udeleženiimi državami na podlagi mednarodnih dogovorov, mogla še priti do zaključka.

Dve možnosti sta predvsem dani. Ali kupi od teh štirih držav vsaka oni del južne železnice, ki teče po njenem ozemlju, ali pa ostane južna železnica še nadalje enotno zasebno podjetje. Tretja možnost pa bi bila sledeča: Vsaka izmed štirih prizadetih držav si pridobi lastninsko pravico na železniškem omrežju, ki se nahaja na njenem ozemlju. In te štiri države izročijo upravi južne železnice obrat celega omrežja. Na ta način bi postale države lastnice železnice, toda vodila bi upravo železniška družba — seveda na račun interesiranih držav. Prednost zadnjega načrta bi bila v tem, ker bi bilo obratno vodstvo za vse štiri države enotno.

V tem slučaju bi ne bile proge južne železnice v Avstriji, Italiji in na Ogrskem za nas tuje proge, ampak bi imeli naiožistik z jugoslovanskim železniškim omrežjem. Naša vlada bi imela pravico in vpliv zahtevati, da se varujejo interesi naše države na vsem omrežju južne železnice, torej tudi na progah izven naše države.

Naši bogati naravni produkti potrebujejo v svrhu izvoza ugodnih prometnih zvez na zapad, ker se naše blago dobro plačuje.

Torej predvsem v Švico, v Francijo in proti morju. Tudi za ostali trgovski promet potrebujemo ugodnih zvez s Švico, Francijo in morjem. Toda ravnotako z Dunaem in pozneje z Budimpešto, Češkoslovaško in Poljsko ter če mislimo na bodočnost, tudi z južno Nemčijo.

Vsled teh dejstev bi bila enotna južna železnica zelo važna. Pomislimo na nien vzoren organizacijski aparat, ki bi nam v rednih razmerah dobro služil. In na celotnem dolgem omrežju bi imeli samo eno proggo, mesto državnih železnic treh sosednih držav, s katerimi lahko vsak čas pridemo v konflikt.

Seveda ne smemo pri tem pozabiti na ugodnosti, ki bi jih bili deležni, če dobimo jugoslovansko omrežje južne železnice in ga spojimo z našimi državnimi železnicami. Toda pri tem moramo dobro premisliti vse razloge, ki govorijo za in proti. Ta korak bi mogoče bil sedaj še prezgoden, ako vpoštevam dobro organizacijo južne železnice, medli n ko niso državne železnice naše mlade države tako dobro organizirane. Prevzete južne železnice bi povečalo težkoče, s katerimi se mora naš promet še boriti.

Še-le tedaj moremo rešiti velevažno vprašanje, katere rešitev bi bila za nas najboljša, ko bodo politična in gospodarska vprašanja, ki so za nas še temna, pojasnjena. Do tedaj bi bilo dobro, da pustimo možnost vsake rešitve še odprto.

Južna železnica, ki dela, kakor vse velike železnice na kontinentu, z deficitom, pa ne more tako dolgo čakati. Zato se je obrnila uprava južne železnice v sporazumu s svojimi francoskimi upniki, ki stoje pod posebno zaščito francoske vlade, na vse štiri interesirane države, in prosila za začasno finančno pomoč.

Naša vlada se bo morala odločiti. V spomenici, ki je odposlana vsem štirim državam, dokazuje uprava južne železnice, da mora brez takojšnje državne pomoči železnica propasti. Potem bi bile države primorane, prevzeti tozadevno omrežje južne železnice v lastno režijo in oskrbovati obrat z državnimi sredstvi. To bi bilo isto, kakor če države že sedaj železnico finančno podprejo. Če pa se južna železnica sedaj razbije na štiri kose, potem se ne bo mogla nikdar več zopet vpostaviti enotnost, tudi če bi države naknadno to hotele. Kakor druge države, tako imamo tudi mi svoj interes, da pustimo do tedaj, ko se bodo pričela pogajanja za izvečbo člena 320 St. Germainске pogodbe, vse možnosti rešitve odprte. Ko bo padla odločitev v tem temeljnem vprašanju našega prometa, bomo morali vpoštevati vse navedene momente.

* * *

g Na glavnoj skupščini »Cement« d. d. za Portland Cement u Splitu bilo je zaključeno povišenje dionične glavnice od 1.500.000 na 3.000.000 kruna. Ovo jedino naše poduzeće, u kojemu je uložen isključivo naš domaći novac, te koje imade tvornicu cementa na krasnome položaju blizu Omiša, nakanilo je znatno povećati produkciju, što biljesa zadovoljstvom i nadamo se, da će naši ljudi rado uložiti svoj novac u ovo poduzeće, koje lipeo napreduje, i da će tako zapriječiti ušuljanje stranog kapitala.

Čuje se, da će supskripcija biti otvorena početkom ožujka, a da je garantovana po posebnom sindikatu.

Aprovizacija.

a Pšenični zdrob za otroke do tretjega leta se bo prodajal za mesec marec letos v mestni prodajalni v Gosposki ulici od ponedeljka 15. t. m. naprej in sicer se dobi: št. 1 do 400 dne 15. t. m., št. 401 do 800 dne 16. t. m., št. 801 do 1200 dne 17. t. m., št. 1201 do 1600 dne 18. t. m., št. 1601 do 2000 dne 20. t. m., št. 2001 do 2400 dne 22. t. m., št. 2401 do konca dne 23. t. m. Kilogram zdroba stane 7 K.

Pogreša se neki Peter Kala n, ki je služil leta 1918 pri bivšem c. in kr. poljskolovskem bataljonu št. 7, 1/43 marškompanija, regiment 2/18, vojna pošta 576. — Zadnjikrat je pisal dne 4. septembra 1918. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči to proti primerni nagradi njegovi materi Mini Kalan, Mavčiče, p. Stražišče, Gorenjsko.

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsakovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj, kako tu ublažujejo bolečine in utruitje telo masaže s Fellerievim pravim Elza fluidom! 6 dvoinatih ali 2 veliki specialni steklenici 27 K.

Potrebovali bi odvajajoče, želo-dec okrepitve sredstvo? Poslužite se le Fellerievih pravih Elza krodlic 6 skatlic 18 K. — Omot in poštnine posebej, a naiceneje. Eugen V. Feller Štuba donja, Elzatrš št. 134, hr vatska. F

Proda se iz opeke zidana baraka na Tržaski cesti. Ponudbe na Anončni zavod Dravo Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

Utenca za mesarsko obrt, po tenih staršev sprejme takoj Franc Logar ml. mesar v Cerknici štev. 180.

Silne za legitimacije izvršuje naj-
Haber, Ljubljana, Valvazov trg 7.
Nasproti Krizanske cerkve.

Zupni urad Naklo razpisuje službo
organista in cerkvenika.

Koza izgubila se je včeraj zvečer na
Sv. Petra nasipu 45.
Zival je bela in rogata. Kdor jo je
našel, naj jo vrne istotam.

Prilicna hiša z vrtom je na prodaj.
Poizve se v Šmarju-
Šap štev. 9.

Kot blaginjičarka ali prodajalka
želi vstopiti v teh poslih izvežbana go-
spodična. Cenjene ponudbe na Anončni
zavod Drago Beseljak.

Sprejme se proti takojšnemu nastopu
spretna

kontoristinja

ki zna tudi stenografijo in knjigovod-
stvo večjega podjetja voditi. Hrana in
stanovanje v hiši. Ponudbe na upravo
tega lista pod številko 923.

Ekonom (oženjen brez otrok) z dol-
goletno prakso, želi primer-
nega mesta. Vešč je slov. in srbohrva-
tskega in nemškega jezika, ter verziran
v poljedelstvu, čebelarstvu, živinoreji,
in gozdarstvu. Dopisi se pošiljajo pod
Energični ekonom, na Anončno ek-
spedicijo Al. Matelič, Ljubljana, Kongres-
ni trg 3.

Sprejme se za takoj
gospodična
s trgovsko naobrazbo kot pomožna
moč za pisarno in skladišče. Kje, pove
upravištvo tega lista pod št. 981.

Iščem za dve deklici v starosti 5 in
6 let dobro izobraženo

gospodinjo
koja bi imela veselje in ljubezen do
otrok, v svrhu popolne oskrbe in vz-
goje v dobrem in snažnem stanovanju.
Plača po dogovoru. Naslov pove uprava
lista „Slovenec“ pod št. 1005.

Sprejme se
knjigovodja
ki mora biti v vseh knjigovodskih in
tajniških poslih popolnoma verziran.
S pričevali opremljene prošnje in za-
htevo plače naj se pošiljajo do konca
marca na Nadzornišvo sodarske zadruga
na Cestnici.

Anton Znidaršič
ključavničarski mojster,
priporoča svojo obrt slavnemu ob-
činstvu za vsa sem spadajoča dela.
Točna in solidna postrežba in po naj-
nižji ceni. Sprejme se tudi vajenec.
Zalaska cesta štev. 15. Ljubljana.

**Klavirje, pianine, harmo-
nije, violine, citre, har-
monike, strune** itd. — im
v velikanski zalogi

ALFONZ BREZNIK
učitelj Glasbene Matice in edini zapriše-
ženi strokovnjak. LJUBLJANA. Kongresni
trg 15 (nasproti nunске cerkve). 1516

Kina-železnato vino
lekarija PICCOLI-ja v Ljubljani, Du-
najska cesta. krepiča maokrivne, ner-
vovne, oslabele, odrasle in otroke. —
Naročila proti povzetju.

Vavpet ali višji hlapec,
popolnoma izurjen v kmetijstvu, v ži-
vino in konjereji se išče za graščino
na Gorenjskem. Kje, pove upravištvo
„Slovenca“ pod št. 925.

Za spremljevanje transportov celih
vlakov lesa iz Slovenije do Trsta in
nazaj

se sprejme

več vpokojenih železničarjev. Prednost
imajo oni, ki so zmogli laščine. Oglja-
sijo naj se pri Zvezi industrijev v
Ljubljani, Selenburgova ulica št. 7/II.

V zalogi Zadruga centrale v Ljub-
ljani se nahaja še približno vagon pa-
ketiranega

pralnega praška Carrara

in večja množina

pralnega praška Wäschermädel

v kartonih s 50 zavijki po 25 kg. ve-
čje število raznovrstnih transportnih
in skladiščnih sodov, 100 komadov
konjskih jasl iz litega železa, 7 kom-
pletnih spalnih sob z dvema postelja-
ma, 400 pocinjenih ročkov po 33 litrov
za transport masti in medu i. sl., ena
nova ledenica in točajnica za pivo,
6 popolnoma rabnih peresnic in razna
kuharska posoda, porcelan ter druga
drobnarija. Poizvedbe od 9 do 10 ure
v Zadruga centrali, tu, Miklošičeva
cesta št. 8, I. nadstropje.

Slamnike in klobuke

vseh vrst sprejema v popravilo FRA-
NJO CERAR, tovarna slamnikov v Stob
pošta Domžale pri Ljubljani. — V Ljub-
ljani se sprejemajo isti pri tvrdki
Kovalevič in Tersan v Presernovi ulici
št. 5, kjer so tudi najnovejši vzorci na
razpolago.

Proda se nekaj krasnega uloženega
pohištva

in navađenega pohištva, mal šivalni
stroj, gramofon in 20 plošč ter har-
monika. Poizve se naslov v uprav-
ništvo lista „Slovenec“ pod št. 997.

Iščeta se

ekonom in vrtnar

za večje graščinsko posestvo. Ponudbe
pod »Vesnost 1007« na upravištvo
lista „Slovenca“.

Enonadstropna hiša

z vrtom v mestu ali okolici se kupi.
Natančne ponudbe s ceno se prosi na
upravo lista pod šifro „Hiša“.

Lepa vila

s sedmimi sobami, verando, teraso,
balkonom etc. z električno razsvetljavo
v lepem, velikem, ograjenem, finem
sadnem in zelenjadnem vrtu se za-
menja z vilo ali hišo v Ljubljani. —
Naslov pove upravištvo pod št. 996.

KUPIM večje **kmetiš**

POSESTVO

ali pa manjšo graščino. Ponudbe na
Frano Urbančič, Bač p. Knežak, Noir.

Vsakovrstne

Slamnike,
različne torbice, predpasnike, slanna-
te šolne in druge pietarske izdelke
priporoča po primerli ceni gospodom
trgovcem FRANJO CERAR, tovarna
slamnikov, Stoba pošta Domžale pri
Ljubljani.

Kontoristinjo

veščo slov. in nem. jezika v govoru
in pisavi, ter ob enem tudi stenogra-
fija, išče tukajšnja velet govina. Po-
nudbe z navedno plačo pod »zan-si-iva
moč“ 894 na upravo tega lista.

Cigaretni papir

sledeče vrste: Golub, Club,
Abadie, in Samum pripo-
roča na debelo »URANUS-
PAPIRNICA«, Ljubljana,
Mestni trg 11. 418

Imam približno 40 hl starega in novega

VINA

srednje rudeča. Naslov pove uprava
„Slovenca“ pod številko 964.

Eternit

300 cm² se kupi ali vzame v zameno
za živila. Naslov: Ivan Lurati, valjčni
mlin, Domžale.

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi olj-
nate portrete na platno izvršuje umet-
niško po vsaki fotografiji **Davorin Rovšek**
prvi fotografski in povečevalni zavod
Ljubljana, Vodovrska ulica št. 34 a

UČENCA

za mesarsko obrt sprejme FRANC
KORENČAN, mesar, Vrhnika.

LES.

Kupim hrastove, smrekove in bukove
bode za žago. Ponudbe s ceno na na-
slov: IVAN SIŠKA, tovarna parketov
in parna žaga, Ljubljana, Metelkova
ulica št. 4a.

Pozor!

Zabeležite si naslov!

Kdor želi kupiti prima, suha

bukova drva

po nizki ceni, naj jih naroči pri Cen-
traln-Drv, Ahaciljeva cesta 10, (tram-
vajska postaja: Sv. Petra cerkev). Po-
strežba točna in kulantna.

Švicarska SITA

(pajtlji) št. 4 do 14, kakor tudi velika
od št. 60 do 70, se dobe pri tvrdki
FRANJO HRABAL, Osijek I Trg
Kralja Petra 3.

Prodajo se juridične knjige in skripta
za I. državni izpit. Naslov
pove Anončni zavod Drago Beseljak,
Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5.

Tvrda Ant. Stergar
v Kamniku

kupuje vse poljske pridelke: fižol, de-
teljno seme, suhe gobe i. t. d., kakor
tudi vse vrste vegetabilije (zdravilna
zelitšča, cvetje, lubje in korenine, zla-
sti tršljikovo skorjo, po najvišjih cenah.

Novodošlopavo
KADILO

se dobi v vsaki množini po nizki ceni
pri svečarju J. KOPACU v Ljubljani,
GOSPOSVETSKA CESTA številka 90

Cementne cevi

strešnik, grobne oklepe,
stopnice iz umetnega kam-
na i. t. d. nudi F. BANDA
& drug, Ljubljana, Karlov-
ska cesta 8.

Kupimo večje število

železnih rezervarjev

(kotlov)

v dobrem stanju za 1.000 do
10.000 litrov vsebine. Ponudbe
pod »mineralno olje« na anon-
čno ekspedicijo Al. Matelič,
Ljubljana, Kongresni trg št. 3/I.

„Vardar“

I. Jugoslovanska tovarna sladne
kave Jovo Gigović, Nova Gra-
diška, Savonija dobavlja v vsa-
ki množini

sladno kavo

znanka „Vardar“
v zavitkih po 200 in 500 g. v
originalnih zabojih po 50 kg ne-
tto, po najnižji ceni. franko vsa-
ka železniška postaja.

Sk ad šče za Slovenio:

Jovo Gigović

Maribor II, Gl. trg 20.

„Vardar“

Avto-

PNEVMO

(gumi)

Pielli

Michelin

Goodrich

dobavlja

takoj

J. GOREC,

Ljubljana.

„NADA“

tvornica dvopeka

Neumann i dr. Zagreb

Proizvajal: Kekse, biskviti,
prepečence in razno pe-
civo za čaj.

Zastopnik za Kranjsko

L. JEZEK, Ljubljana

Stritarjeva ulica številka 7.

Iščem mesto upravitelja, poslovođe, faktorja

!! ali slično v tiskarni. Verziran sem v komercijelnem in teh-
niškem vodstvu vseh tiskarskih poslov, kalkulaciji papirja,
administraciji časopisov in reprezentaciji. Mesto se more
nastopiti takoj. Gabro Szenczi. Osijek I, Kapucinska ul. 8.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta številka 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in
je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad
1 milijon enostotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteke
in v tekočem računu.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Zadružna zveza v Ljubljani

razpisuje službi:

1.) **Zadružnega revizorja.**

Prednost imajo oni prosilci, ki so izvežbani v nadziranju kme-
tijskih društev in nabavnih zadrug.

2.) **Knjigovodskega uradnika.**

Lastnoročno pisane prošnje z dokazili usposobljenosti, spričevali o
dosedanjem službovanju ter zahtevki o plači je predložiti ravnateljstvu
(Dunajska cesta 38) do 15. marca t. l.

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z o. z. inženirska pisarna in stavbno podjetje družba z o. z.

Ljubljana Maribor

Sodna ulica številka 2 Viktringhova ul. 34

Oddelek I. Projekti, proračuni. Nasvetovanje in zaslop. Presoja in stavbno nadzorstvo.

Oddelek II. Vodne gradbe; izraba vodnih sil; poljedelska melioracija.

Oddelek III. Beton, železobeton. Železne konstrukcije.

Oddelek IV. Železnice, ceste, predori, mostovi.

Oddelek V. Industrijska in gospodarska poslopja.

Oddelek VI. Komercialno razpečevanje gradiva, orodja in industrijskih tvarin.

Brzojavni naslovi: JJP — Ljubljana — — JJP — Maribor.

Jadransko hotelsko in kupališno dioničarsko društvo

Sušak-Reka, Zoonimirova ulica 102

Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „SPERANZA“
„IMPERIAL“
Opatija.

Sanatorij in veliko
morsko kopališče
„THERAPIA“
Crikvenica.

Palace-Hotel
„MIRAMARE“
Crikvenica
Telefon interurb. 11.

Hotel-Pension
in morsko kopališče
„JADRAN“
Sušak-Reka
Telefon interurb. 2-14

Hotel-Pension
in morsko kopališče
„JADRAN“
Bakar.

Vsi hoteli in sanatoriji so naimoder-
nejše in z vsem komfortom urejeni.
Oskrba izvrstna. — Otvorjeni skozi
celo leto. Vse naročbe prejema in
daje pojasnila za Crikvenico uprava
hotela „MIRAMARE“ v Crikvenici;
za Novi: uprava hotela „SAN-MARINO“
v Novem; za Sušak:
SREDIŠNJI URED DRUŠTVA,
SUŠAK-REKA.

Naslov za brzojave:
Jadransko centrala Sušak-Reka.
Interurban telefon številka 9-8-9.

Hotel-Pension in ve-
liko morsko kopališče
„LISANJ“
Novi Vinodolski.

Naročajte in širite „Slovenca“!

Domača

tvornica rublja d. d.

ZAGREB, Jelačićev trg številka 2, I. nadstropje

nudi trgovcem samo na

debelo

moško perilo

kakor razne vrste srajc,
spodnjih hlač, spalnih srajc,
mehkih manšet in mehkih
ovratnikov.

blagovni oddelek

priporoča svojo bogato za-
logo vsakovrstnega

manufakturnega blaga

kakor angleško tkanino,
podlogo, svilo, šifon, kre-
ton, cefir, bombažev in
nitkaste tkanine itd.

Naročila po povzetju se izvršujejo z obratno pošto.

(Za dva kratno obilavo v lednu se računa 8 kron.)

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno obilavo v lednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA

»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbajš A., Linhartova ulica 4.
GRAMOF. IN GODBENI AVTOM.
Rasberger A., Sodna ulica 5.

JAVNA SKLADIŠČA

»Balkan«, L. Ljublj. javno sklad.,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KAVARNE

»Zvezda«, Ivančič J., Kongres. trg

KLEPARJI

Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

KNJIGARNE

Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNICE

Knjigoveznica K. T. D., Kopit. ul. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Trančo.
Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.

KROJACI

Gestrin Ferd., Poljanski nasip 8.

LEKARNE

»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE

Petkosić Jos., Stari trg 4.

Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MIZARJI

Bizjak Peter, Spod. Šiška 136.

MODNI SALONI

Götzl Marija, Židovska ul. 8 in 7.

MODNE TRGOVINE

Kunovar Ivan, Stari trg 10.

Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

OPTIKI

Jurman Karol, Selenburgova ulica.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA

»Uranus«, Mestni trg 11.

PODOBARJI

Pengov Ivan, Kolodvorska ul. 20.

POPRAVILA GRAMOFONOV IN GODBENIH AVTOMATOV

Rasberger A., Sodna ulica 5.

RESTAVRACIJE

»Perles«, Prešernova ulica.

SOBNO SLIKARSTVO

Zuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA

Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

SPEDICIJSKA PODJETJA

»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

TRGOVINE S KLOBUKI

Čadež Gvido, Mestni trg 14.

TRGOVINE S PAPIRJEM

»Uranus«, Mestni trg 11.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZ. IN POLJED. STROJI

Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)

ZALOGE POHIŠTVA

Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.

ZOBOTEHNIKI

Zobni atelje F. Palovec, Dalmatin. ul. 5, poleg Kmetijske posojilnice.

Naročajte „Slovenca“!**Cisto svinjsko mast**

samo na debelo po najnižjih dnevnih cenah dobavlja I. Slavonska tvornica suhomesnate robe i masti

J. Gigović, Nova Gradiška, Slavonija.

Obl. konces. informačni zavod

Drago Beseljak

Ljubljana Cankarjevo nabr. 5

dobavlja vse kreditne in
privatne informacije v tu-
in inozemstvu. V abone-
mentu ter posamezno ce-
ne zmerne. 6135

Hlode (krlje)

deske, trame, kostanjev les, go-
zdove in oglje iz mehkega in
trdega lesa kupi po najvišji
ceni vsako množino družba
Impex v Ljubljani, Krekov trg 10.

Phylligrafit

barva proti ril, priznana naj-
boljša oljnata barva za pleskanje
železnih predmetov, to je mostov,
ograj, streh in dr. V zalogi pri
»Brata Eberla«, Ljubljana, miklo-
šičeva cesta št. 4, katera tvrdka
prevzame tudi pleskanje
omenjenih predmetov.

Tovarna Jos. Reich

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Selenburgova ul. 3.

Barva vsakovrstno blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapest-
nice in srajce. —

Maribor

Gospodarska ul. 38

Novo mesto

Glavni trg

Kočevje

Štev. 39.

Trgovski poročevalci

se iščejo iz vseh krajev Jugoslavije.
Dopise pod »Kauimann'sches Infor-
mationsbüro 2008« na Kleinzelchovo
anončno pisarno Graz, Sackstrasse 4.

KNJIGOVODKINJA z večletno prakso, samostojna v ko-

respondenci in vseh pisarniških delih, se sprejme. — Znanje
jezikov daje prednost. Hrana in stanovanje v hiši.

FRANC DOLENC, trgovina špecerijskega in ko-

lonijalnega blaga, KRANJ.

Skaboform se zopet dobi!

proti srbečici, garjam,
lišaju, koži, izpuščajem
zahtevajte v Vasi najbližji
lekarni priznane in zdravniško priporočene

Dr. FLESCHEVO izvirno SKABOFORM-MAZILLO.

Ne maže, ne barva, brez duha. Dobiva se v vseh lekarnah.

Glavna zaloga za Ljubljano in okolico:

Rihard Sušnik »pri zlatem jelenku IV., Marijin trg.

V. Marsano

Centrala

ZAGREB

Nikolićeva ul. 8.

"TIMEX"

Brzjavci:

Matimex Zagreb, Matimex Dunaj

Tvrška za

uvoz in izvoz.

Ekspozitura

DUNAJ IV.,

Viktorgasse Nr. 4

Dobavlja:

Mlatilnice, lokomobile, motorje, lo-
komotive za prevoz in za drva, vozove
za izvažanje in korišćenje vozneke,
tračnice za poljake in normalne že-
leznice, traverze, betonsko železo, le-
penke za pokrivanje in izoliranje,
škripi, žično pletivo, žične vrvi, ema-
žirano in gumenasto posodo, žična rešet-
ta, traverze, kosilne stroje, grablje za seno,
branje, plugove, separatorje za mliče,
orožje za kovače, mizarje, ključavnice,
čarje, rezalne stroje, sepele.

Tovarniške naprave:

Zagre, polnojarmenke, stroje za ob-
tesavanje drv, kompletne mlinke za
prave, stroje za opeko, tovarne za
škrob, tovarne za marmelade, valje za
gramoz, kamenolome, sesalke, ventila-
torje, kolote za jermena, gonilna jermena,
kompletne parne prailice, oljnate
stiskalnice, tovarne za izdelovanje
klobas in mesnatih konzerv, tkalnice,
naprave za kisel, tvornice za testenine,
mizarstvo, 2-3 delne železne dvorane.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in
druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj,
Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija,
Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb,
Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu-
in inozemstvu.

„Cement“ dioničko društvo za portlant cement u Splitu.**Poziv na supskripciju.**

„Cement“ dioničko društvo za portland cement u
Splitu, zaključilo je na glavnoj skupštini, koja je bila održana dne
22. februara 1920, u svrhu povećanja tvornice cementa povišenje
dioničke glavnice od 1.500.000 na 3.000.000 kruna izdanjem 7500 ko-
mada dionica po 200 kruna nominalnih:

1. Od ovih dionica biti će prepuštena starim dioničarima polovica, i to
3750 komada, na način da će na dvije stare primiti jednu
novu dionicu uz prvenstveni tečaj od

K 500— po komadu, koje se imade odmah potpuno uplatiti.

U tu svrhu potrebno je, da dioničari polože plaštevce starih
dionica kod jednog od dolje naznačenih mjesta supskripcije a da se
na njima označi izvršenje prava opcije.

Dioničari gube ovu pravu, ako ga ne izvrše do zaključka
supskripcije.

2. Ostatak od

3750 dionica stavlja se na javnu supskripciju uz tečaj od

K 800— po komadu, koje se imade odmah potpuno uplatiti.

3. Supskripcija koja se otvara 8. marta, traje do 3. aprila o. g.

4. Pravo repartacije pridržaje sebi upravno vijeće, te ako sups-
kribentima ne bi mogao biti doznačen potpuni broj po njima sups-
kribiranih dionica, biti će im suvišak povraćen sa 2% kamata nakom
obavljene repartacije, koja će biti dovršena do konca aprila o. g.

5. Supskribenti primit će dionice uz povratak megjutomnice na
onim mjestima gdje su ih upisali.

6. Supskribenti sudjeluju na poslovnom rezultatu počam od
1. siječnja o. g.

7. Osnovan je sindikat, koji jamči emisiju dionica.

8. Upise za supskripciju primaju: Jadranska banka u
Beču, Beogradu, Dubrovniku, Kranju, Kotoru, Ljubljani,
Mariboru, Metkoviću, Opatiji, Splitu, Sibeniku, Trstu,
Zadru i Zagrebu, te zadružni savez u Splitu

Upravno vijeće

„Cement“ dioničkog društva za portland cement.

Kupi se za Cehoslovaško vsako množino vagonov

ovčje volne

kakor tudi volovskih in kravljih rogov po najboljši ceni. V kompenzacijo se dobi sukno za moške in ženske, steklo za šipe, porcelan in drobnarije. — Ponudbe z vzorci in navedbo množine na zastopstvo FRAN KREPEK, Maribor, Tattenbachova ulica št. 11.

Sveče,

„mira“ v zavojih po 1 kg.,
kavo, modro galico,
užigalice, žveplo,
koruzo, oves,
moko

ter ostale deželne pridelke in sadeže prodajajo
samo na debelo po zmernih cenah

Dumić, Gjivić & Pitarević,
Zagreb, Zrinjevac 15.

Podružnica: Zemun.

Int. tel. 22—69.

KOLESA

rabljena kupuje
J. GOREC, LJUBLJANA, Gospodarska
cesta št. 14.

**Ia bosanske
slive**

v zabojih po 15 kilogr.

Kavo
Čaj
Čokolado
Kakao
Kavni pridatek
Konjak
Rum
Likerje
Sampanjevec
Namizna vina
Mandeline
Rozine
Paradižnike
Dišave

razpošilja po celem kra-
ljestvu od 5 kg naprej
poštne prosto

Josip Fabiani
Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Hočete obdržati svojo
leoto? Hočete meti
kakor barun mehko
kožo? Nočete sončnih
peh mozoljev in ogrcev?

Uporabljajte Fellerjevo
pravo Elza obrazno, ko-
žo obvarujočo pomado!
Občudovani bodete! Za-
vidani! 1 lonček 9 K,
No. III močnejše vrste
12 K. K temu Fellerjevo
najfinejše lilijnomlečno
milo 16 K.

Hoče a met. lepo, zdra-
ve las? Fellerjeva pra-
va Elza Tannochina po-
mada za rast las doseže
bujne lase! Zapreči pra-
hai, prerano osivenje.
Zabranj plešo! 1 lonček
9 K. No. III 12 K. K temu
močno terovo milo za
umivanje glave 8 K. Sam-
pon 1 K. Mazilo za brke
2-50 K in 3— K.

Mučijo Vas kurja
očesa? Fellerjev
pravi turistovski
obliž učinkuje
brez bolečin hitro in zanesljivo. — Nobenih
kurjih oces več! Nobenih žuljev! Nobene
trde kože! Mala škatljica 4— K, velika ška-
tljica 6— K. — **Zelite še kaj?** Fellerjeve
Elza umivalne pastile (Kolonjska voda) 1
škatljica 7 K. — Fellerjev usipalni prašek proti
potenju, 1 škatljica 6 K. — Fellerjev mentolni
črtnik zoper glavo- in zobobol 1 škatljica 4— K. — Fellerjev Elza fluid
6 dvojnatih ali 2 veliki steklenici škatljici 35 K. — Najboljši parfum
z najfinejšim duhom od 8 K naprej. Najfinejši Hega-puder Dr. Kluger,
bel, roza in rumen, 1 velika škatljica 12 K. — Močna Francovka v ste-
klenicah po 8 K in 22 K. — Omot in poština posebej a najceneje. —
Eugen V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja, Elza trg 134.
Hrvatska.

**I čemo mladega, inteligentnega, probovrsnega
lesnega strokovnjaka**

kateri želi postati samostojen in bi bil zmožen voditi večjo tovarno
za lesno industrijo. Z celom bi bilo treba početi takoj, ker so vsi
potrebni stroji na razpolago. Interesentja, ki bi znali to podjetje orga-
nizirati, naj pošljejo svoj natančen življenjepis in reference pod
slovom „Štajerska“ na Anončno ekspedicijo Al. Matellič, Ljubljana,
Kongresni trg 3./1.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi
okrog

28,000.000 kron.

Sprejema vloge na knjižice
in tekoči račun proti ugod-
nemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih
papirjev, valut in dovoljuje
vsakovrstne kredite.

Osnovni čist domaći kapital
popolnoma vplačan

v zl. din. 2,500.000.—.

Rezervni fondiglasom vknjižb

v zl. din. 9,885.283.—.

Današnja vrednost rezervnih
fondov znaša preko

20,000.000.—

v zlatih dinarjih.

Bančno-zavarovalni zavod**„BEOGRADSKA ZADRUGA“ A. D.**

ustanovljena leta 1882.

Centrala: Beograd (lastna palača) na vogalu Karadjordjeve, Hercegovačke in Travničke ulice.

Filijala za Hrvatsko, Slavonijo, Medjumurje in Prekmurje v Zagrebu.

Filijale: Zagreb, Skoplje, Solun; snujejo se pa Sarajevu, Ljubljani in v Novem Sadu. — Glavna zastopstva v občinah.

Osnovana leta 1882 od prvih narodnih ljudi. Današnja uprava je v rokah uglednih predstavnikov našega naroda. Predsednik je
gospod Luka Celović, trgovec in veliki borec za naše narodno ujedinjenje.

Člani upravnega odbora so: gospodje Ljuba Davidović, bivši ministrski predsednik; Kosta Stojanović, bivši minister, sedaj
vladni delegat na mirovni konferenci; Obrad Blagojević, odvetnik; Mihajlo Marjanović, podpredsednik beogradske občine; Todor
Gjurić, trgovec in Vlada Marinković, trgovec.

Člani nadzornega odbora so: gospodje Todor Mijailović, veletrgovec; Kosta Glavinić, bivši minister, sedaj komisar „Privi-
legovane Narodne banke“; dr. Bogdan Gavrilović, vsehiliški profesor; dr. Nikola Vulić, vsehiliški profesor in Živojin Paunović, trgovec;

Vrednost rezervnih fondov sestoji iz: akcij Privilegovane Narodne banke za kraljestvo SHS, državnih rent in obveznic; nadalje iz
lastnih palač v Karadjordjevi ulici, Hercegovački in Zvornički ulici, v kojih eni je največji in najmodernejši hotel „Bristol“; velikega
nepremičnega posestva na Kazališnom trgu v Beogradu; hotela „Svoboda“ v Skoplju, ter iz lastne tvornice stekla v Paraćinu — kar repre-
zentira danes vrednost 20,000.000 dinarjev v zlatu ali preko 150,000.000.— kron.

Zadruga se bavi z naslednjimi zavarovalnimi posli:

zavarovanje proti škodi po požaru in strelu: zgradb, poslopj, trgovskega blaga, stavbenega in drugega lesa, vsa industrijska pod-
jetja, kakor tvornice, žage, mline, ter v obče vsa zavarovanja te vrste;

zavarovanje za življenje: in to za slučaj smrti in doživetje, doto za hčerke in odpravnine za dečke, razna kombinirana zavarovanja;

zavarovanje proti nezgodam ali nesrečam: kot pri posameznikih ali družbah, pri tovarniških in drugih delavcih.

zavarovanje proti škodi na vlomu, kakor pohištva, blaga in ostalih vrednostih.

Vsa zavarovanja prevzema najkulantneje ter po najpovoljnejših premijskih plačilih.

Osvoritev bančnega odseka se naknadno naznani.

Iščejo se zanesljivi in marljivi zastopniki za mesta, kakor tudi zastopniki za vodstvo glavnih zastopstev po občinah.

Vsa pojasnila daje rade volje interesentom:

Filijalka Beogradske zadruge v Zagrebu,
Dalmatinska ulica 5.